چیرۆکی جینۆسایدکردن و بەکەنییزەکردنی کچانی ئێزدی لە دەمی کچێکی ڕزگاربووەوە... هیوا ناسیح

کورتەیەکی مێژوویی

هەموو دەزانین کە داعش ڕۆژی ٣ی ئابی ٢٠١٤ پەلاماری شارۆچکەی شەنگال و گوندەوارەکانی دەوروبەری دا و داگیریکرد. وەک هەندێک سەرچاوە دەڵێن لە ماوەی دوو ڕۆژدا ١٢٩٣ کەسیان بە کەمەکوشت هاوکات نزیکەی شەش هەزار و پێنجسەد ژن و پیاو و منالیشیان ڕفاند. بۆ ئەمانەش پشتیان بە هەندێک لە دەقەکانی قورعان، فەرموودەکانی پەیامبەر، فەتوای هێندێ لە پێشەوایانی ئیسلام دەبەست. دیارە داعش زۆر تاوانی گەورەیان ئەنجامدا کە دەچنە ئاستی تاوانی نووسەوەتییەوە، یەک لەو تاوانانەش بەکەنیزەکردن یان بەکۆیلەکردنە، کە ئەوان وەك نوێکردنەوەی نەریتێکی ڕەسەنی ئیسلامی شانازیان پێوە دەکرد. بە سەبایا بردنی و کردنیە کەنیزەك و بەسەر میر و چەکدارانیدا بەخشینەوە یان لە بازاڕی کۆیلەفرۆشیدا فرۆشتن. لە مێژوودا ئەوان چەندینجار ڕووبەروی کەمەکوژی (فەرمان) مەرگ بوونەتەوە، سەرەتا لەلایەن هێزە داگیرکەرە عەرەبەکان و پاشانیش تورکەکان، بەداخەوە زۆرجار خۆیان کوردیێ موسڵمانەکان، بەشی ئێجگار نەگەتیفیان بینیووە وبەشداربوون لە کەمەکوژی ئێزیدیکان. هەندێک سەرچاوە زۆر بۆچوانی باسی لە مێژووی پە کارەساتی ئێزدیێکانی کردووەو بە بۆگەوە مێژووی تراژیدی ئەوان و فەرمانی کەمەکوژیان دگەرێتەوە. لەمبارێوە دەڵێن : یەکەم فەرمانی کەمەکوژی ئیزدیێکان دگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٧ی کۆچی، لە کات و سەردەمی خەلیفەی موسڵمانان "عومەری کوڕی خەتاب"دا ئەنجامدراوە. دەوەڵەتی ئیسلامیی داعش لە یەکەم ژمارەی گۆڤاری (دابق) کە بە زمانی ئینگلیزی لە هاوینی ٢٠١٤ و ماوەیەك پاش گرتنی شەنگال و ناوچە کوردستانیەکانی تر دەریکرد، لە وتارێکدا بە ناونیشانی: زیندووکردنەوەی کۆیلایەتی بەر لە هاتنی قیامەت (احیائ العبودیه قبل اوان الساعه) بە بەشانازیەوە باس بەکۆیلەکردنی کچانی ئێزدی و دابەشکردنیان بەگوێرەی ئەحکامی شەریعەت وەك دەسکەوتی جەنگ بەسەر چەکدارانیدا دەکات، ئەوەیش بە "یەکەمین کردەی بەرفراوانی

بەکۆیلەکردنی خەزانە موشریکەکان لە کاتی وەستانی کارکردن بەو حوکمەوە" لەقەڵەم دەدا. زۆر زانا و بیرمەندیی ئیسلامی تر هەمان ئەم بۆچوونەیان دەربڕیوە، کە پێی وایە کۆیلایەتی لە ئیسلامدا حەرام نەکراوە، بگرە رێگەپێدراوە و ئەمیر بۆی هەیە دیلەکانی جەنگ بگاتە کۆیلە، کە لەو بارەدا ئافرەتەکانیان وەك جاریە بەسەر (موجاهیدان)دا دابەش دەکرێن و هەر عەقد و نیکاحێکی پێشوویان بەتاڵ دەبێتەوە.

کتێبێکی دڕکیۆمێنتی

هیچ چیرۆکێکی کاریگەری نوسەرێک یان سیناریۆیەکی خەیاڵکردی فیلمێک، هەرچەندە مەزن و سەرنجڕاکێشیش بێت ناگات بە بەسەرهاتی ڕاستینەی کەسێک کە خۆی لە مەرگەسات و تاڵی و سوێری و چیرۆکی ژگاربوون و هەڵاتندا بەشدار بووبێت و بەسەری هاتبێت، نمونەش بەسەرهاتی ژگاربووانی گەورەتاوانی ئەنفالەکان و کوشتاری بەکۆمەڵی ئێزدییەکانە.فەریدە خەڵەف ناوی ڕاستینەی کچە کوردێکی گەنجی ئێزدییە، لە گوندی کۆچۆی ناوچەی شەنگال کە زۆرترین هەشەکوژیی تێدا ئەنجامدرا، یەکێکە لە رزگاربووانی دەستی داعش و بەچاوی خۆی ئەو مەرگەساتانەی بینیوە، بەکەنیزە کراوە، وەک کۆیلەی سێکس مامەڵەی لەگەڵدا کراوە، کەسوکاری بەدەستی دڕندەکانی داعش شەهیدکراون، بە هەرجۆرێک بووە لەگەڵ هەندێک کچی تردا و بە ڕێگەیەکی مەترسیدار و سەرکێشیکردن هەڵاتوە و ئیستا لە ئەڵمانیا دەژی، سەربوردەی دڵتەزێن و سەرنجڕاکێشی خۆی کردۆتە کتێبێک، کە بە هاوکاریی خانمە ڕۆژنامەنوسی ئەڵمانی کە نوسەر و پڕۆفیسۆری بواری ڕۆژنامەگەرییە (Andrea C. Hoffmann) بە ناوی چیرۆکی فەریدە، ئەو کچەی بەسەر داعشدا سەرکەوت (Farida Khalaf, Das Mädchen, das den IS besiegte) ساڵی ٢٠١٦ و بەزمانی ئەڵمانی و قەبارەی ٢٥٣ لاپەڕە بڵاوکراوەتەوە. چیرۆکێکی زۆر کاریگەر، هەستهەژێن، تاسێنەرە، دەکرێت چەندان بابەتی ڕۆمان و فیلمی لێ هەبهێنجێنرێت. بە خوێندنەوەی و تەواوکردنی لێت نابێتەوە، بەکو هێوداوەکانی نێوی بە ماوەیەکی درێژ و ڕۆژانە لە خەیاڵدان و نەستتدا دێن و دەچن و لەگەڵت دەژین. دڕندەیی بۆونە و بەسنوری داعش و هەڵخەڵەتاندن و فێوفێڵی پیاوان ئاینی و بەکۆیلەکردنی مرۆڤ لەم سەدەی تەکنەلۆژیا و پێشکەوتووەدا دەبینین.

شارەدێی کۆچ

کات مانگی تەموزی ساڵی ٢٠١٤ یە شارەدێی کۆچ کە گوندێکی جوانێ،

دەکەوێتە باکوری قەزای شەنگال بەدووری ٢٣ کم سەر بە شارچکەی قەیڕەوان "بلیج". هەروەك دەکەوێتە ڕۆژئاوای پارێزگای موسڵ بەدووری ١٢٠ کم، نزیکەی ١٧٠٠ کەس دانیشتوانی بووە، زۆرینەی خەڵکەکەی خاوەنی ئایینی ئێزیدین، کەمینەیەکیش کورد و عەرەبی سوننە بوونە. خەڵکەکە مەشخوڵی کاری ڕۆژانە و ئاسایی خۆیانن، زۆربەیان بە ھەزداری و کشتوکاڵ داھاتی ژیانیان دابین دەکەن، باوکی فەریدە پاسەوانی سنورە، چوار کوڕ و کچێکی ھەیە کە فەریدەیە، ئەم خوێندکاری پێنجەمی ئامادەیی بووە لە گوندی خۆیان و بەتایبەت لە وانەی بیرکارییدا زۆر زیرەك و بەھرەمەندە، ئاواتی ئەوەیە ببێتە مامۆستای بیرکاری لە داھاتوودا، ئەم کە نەخشی پەرکەم (ڤ)ی لەگەڵدایە، لەگەڵ چەند کچێکی ھاوڕێ و ھاوپۆلیدا سەرقاڵی کێشکردن و خۆ ئامادەکردنن بۆ ساڵی خوێندنی داھاتوو کە دەچنە پۆلی شەشەمی ئامادەیی. باخی میوەی وەك ھەنجیر، ھەنار، قەیسی، تۆو و سەوزەکانیان ھەیە، ژیانێکی ساکار و خاکیانە دەژین. براکانی یەکێکیان لەم گەورەترە، ئەوانی تر منااڵترن لەم. دایکێکی میھرەبان و دڵسۆزیان ھەیە.
فەریدە دەڵێت باپیرم وای دەیگێڕایەوە (مێژووی ئێمەی ئێزدی مێژووی ئازار و چەوساندنەوە و ھەشەکوژییە بەسەرماندا، ھەموویان سەکوتیان کردوین، کوردە مسوڵمانەکان، شاکانی ئێران و سوڵتانەکانی عوسمانیش، بە جۆرێك تا ئێستا ٧٢ جار کۆمەکوژ کراوین، جارەھای لەژمارە نەھاتوو کچ و ژنەکانیان ڕفاندوین و بە کەنیزەك کراون، لەسەر ماڵوحاڵی خۆمان دەریانکردوین و تاڵان کراوین، یان بە ھۆزی شمشێر ناچارکراوین، ئایینی خۆمان بگۆڕین، پۆمان دەڵێن شەیتانپەرستەکان...ھتد).

بۆ ئێزد لە شەیتان و خۆر دەگرن و پیرۆزە لایان؟

سەبارەت بە بیروباوەڕیان لە زمانی باپیرییەوە دەیگێڕایتەوە: خودا ویستی مەلائیکەکانی خۆی تاقیبکاتەوە، بزانێت کامیان بەڕاستی ئەویان خۆش دەوێت و بێ ھیچ بونەوەرێکی تر جگە لە زاتی خۆی کڕنوش نابەن، بۆیە کاتێك ئادەمی دروستکرد، داوای لێکردن کە کڕنوشی بۆ ببەن، لە نێویاندا تەنھا مەلەك تاوس ئامادە نەبوو کڕنوشی بۆ ببات، چونکە ئەو گوتی کڕنوشبردن تەنھا بۆ خودایە، واتە ئەم لە تاقیکردنەوەکە دەرچوو لە نێو ھەمووياندا. ھەر بۆیە خودا زۆر خۆشحاڵ بوو پێی). ئەمانیش لەو ھەڵوێستەوە زۆر ئێزی لێدەگرن. بەڵام تەنھا خودا دەپەرستن. خۆریش کە ھەموو ڕۆژێك ڕووی تێدەکەن لە کاتی نزاکانیاندا، لای ئەمان نیشانەی ڕۆشنایی ژیان، پیرۆزی،

سەرچاوەی ژیانە، بۆیە هەمای پیرۆزییە لایان نەک بیپەرستن.

بەجهێشتنی ئۆزدییەکان بۆ چارەنوسی خۆش

لە کۆتایی تەموزدا داعش بەشێوەیەکی خێرا و نائاسایی دەستدەگرن بە سەر ناوچەجیاجاکانی باکور و رۆژهەڵاتی سوریا و موسڵ و دەوروبەری، وەک دەردەکەوێت جیهادییەکان لە سعودییە، قەتەر و تورکیاوە کەمەک و چەک وەردەگرن، تا سوننە بەهێز بکەن. کە کۆنترۆڵی هەر شوێنێک دەکەن سەرجەم کەمە ئاینییەکانی وەک دیان، ئۆزدی و تەنانەت شیعەکانیش کوشتووبڕ دەکەن، ترس و سامێکی زۆر دەخەنە دڵی ناوچەکەوە، دڵنەدەیی و بێبەزەیی ئەوان دەنگ دەداتەوە. لە ١ی ئابی ٢٠١٤ دا هێزە شومەکەی داعش پەلاماری سەربازگەیەکی نزیک زومار دەدەن و کۆنترۆڵی دەکەن. ئیتر هەنگاو بە هەنگاو لە ناوچەکەی ئەمان و دەشتی موسڵ نزیکتر دەبنەوە. هەرچەندە هێزی پێشمەرگە کە بارەگایەکیان لە شارەدێکەی ئەمان هەیە و هەندێک سەربازگەی سوپای عێراقیش لەناوچەکە هەن، کە ئەمان بە پشتوپەنای خۆیانیان دەزانن. بەڵام لەوێژانەدا دەبینن کە هێزەکانی سوپای عێراق و هێزەکەی پێشمەرگەش کە سەربە پارتی دەبن پێش گەیشتنی داعش پاشەکشە دەکەن و وەک باوکی دەڵێت، پێشمەرگە ئێمەیان بۆ داعش بەجێ هێشت و بەگورگان خواردویان داین! بەمە زۆر پەست و ناڕەحەت دەبن و ترس و دڵەاوکێیەکی زۆر گوندەکانی ئەمان و دەوربەر دەگرێتەوە. ناچار تەنها رێگە بۆیار دەدەن خۆیان بەرگری لە خۆیان بکەن، ئەمان کە سێ تفەنگیان هەبووە بە نۆرە دەچنە سەربان و پاسەوانی دەکەن، ئەم پێشتر باوکی فۆری چەک بەکارهێنانی کردوە.

کارەسات

داعش وردە وردە نزیک دەبێتەوە هێرشی بەربەریانەی ئەوان بەرفراوان دەبێت بۆ هیچ بەرگریەکی دیاری سوپای عێراق و پێشمەرگە. مرۆڤ گریانی دێت. ناوچەکە شەژاوە، هەرکەس هەوڵ دەدات سەری خۆی ڕزگار بکات. پورێکی فەریدە کە لە گوندێکی ترەوە هەڵاتوە دێت بۆ لایان، بەگریانەوە باسی ڕووداوەکانی موسڵ و دەوروبەریی و تاڵان و بڕۆ و کوشت و بڕی مەسیحییەکانی ئەوێیان بۆ دەکات، دەڵێت دەست لە پیاو و ژن و منااڵیش ناپارێزن و دەبێت خۆتان ڕزگار بکەن. هەندێک کە ئۆتۆمبیلیان هەیە هەڵدێن و ڕوو لە چیای شەنگال دەکەن، هەیانە سەرگەردان و لامسەلایی مل دەنێن، زۆربەش بۆیار دەدەن بمێننەوە، یان ڕاستر بڵێین، هیچ چارەیەکی باشتر شک نابەن، چونکە لایان وایە کە شاخی شەنگال بەم چلەی هاوینە کە زۆر بۆ پەنا و بۆ درەخت و گەرم و

ووتەنە، لە برستی و تنوتیدا دەخنکن. دخکی وەک ئەنفالەکان دتە ئاراوە. کەس ناپەرژتە سەر کەس.
سەلام ناوک کە عەرەبکی سوننەیە و کوخای گوندەکەیانە، دتە ناویانەوە و دەت: پویست بە ترس و هاتن ناکات، من لەگە داعشەکاندا دانیشتووم و ئەوان دەن هیچتان ل ناکەن و پارزراو دەبن. کاتک دەپرسن: ئایا گرەنتی هەیە،دەت: من بەنم ل وەرگرتون، هیچ لە کچ نەکەن. هەندک باوەی پ ناکەن، بەام زرینە سارد دەبنەوە لە هاتن هەرچەندە گومانیان هەیە. دوای چەند rژکی تر جارکی تر سەلام کیان دەکاتەوە و دەت: ئمە rکەوتنمان لەگەلیاندا کردوە، کە ئاشتی بکەن و پارزراو بین، بەو مەرجەی دەبت، هەموو چەکەکانی لامانە ادەستی ئەوان بکەین! بەم فوفە هەموو ناچار دەبن چەکەکانیان ادەست بکەن تا گیان و ماڵیان پارزراو بت. سەیر ئەوەیە سەلام خی و چەند کەسک بە ئتمبیلکەوە دەسوتەوە و چەکەکان ک دەکاتەوە! باوکی فەریدەش بە ناچاریی هەر س کاشینکفەکە ادەست دەکات، هەرچەند دایکی گومان دەبات و دەت، ئ خ هیچ گرەنتییەک نییە!
هشەکان نزیک دەبنەوە، لەو ژانەدا داعش دەست بەسەر شاری مەخموریشدا دەگرت، کە نزیکی هەولرە. ئیتر ئەمان ئەوەندەی تر نائومد دەبن، چونکە هیوایەکیان هەبوو پشمەرگە داکیان ل بکات. دوای چەند rژکی تر چەکدارەکانی داعش بە چەکوچەوە بە چەند پیکابک ووە دەکەنە گوندەکە، سەیر ئەوەیە سەلامی کوخاش بەرگی ەشی وەک ئەوانی پشیوە و لە دوای پیکابەوە لەگەیاندایە. ئیتر سەلام بە تنکی تری دەنگ و وەک بانگخوازکی داعشەکان و بە ئاشکرا و دەنگی بەرز هاوار دەکات: هاتوین بۆ لاتان پتان رابگەیەنین، کە بن خواکەی ئمە بپەرستن و ببنە ئیسلام، ئوە شەیتانپەرستن و دەبت واز بهنن لە ئاینی ختان، گەر دەتانەوت گیانی ختان زگار بکەن! ئمە س rژتان دەدەین بیربکەنەوە و بیاری ختان بدەن، ئەگینا ختان بەرپرسن چیتان بەسەردنین!
دواتر دەبیستنەوە، کە داعشەکان هەمان داوایان لە گوندی هاوسی ئەمان بە ناوی حاتەمییە کردوە، بەام زربەی خەکەکەی ئەو دوای داوا و هەشەکەی ئەوان هاتون. ئیتر قسەوباس و نیگەرانییەکان دەگەنە ادەیەک تەنها باس ئەوەیە چی بکەن و چن بیار بدەن؟ باوکی ئەمان دەت: ئمە گەلکین خوا بە ئزدی دروستی کردوین، ئمە خوای خمان دەپەرستین و rز لە مەلەک تاوسی خمان دەنین، مردن خشترە لەوەی ناپاکی لە ئاینی خمان بکەن، مناان گوبگرن، ئاین لە هەموو شت بۆ ئمە گرنگترە. بیرتان نەچت ئاینی ئمە فەرمانی پکردوین، کە رەوشتمان باش بت، ز لە گەوران بگرین،

ئەرەبی و کاری بەد واز لێبنین، هەرگیز دوای تێهەکرنەوەش مەکەون.. فەریدە دەڵێت، دوای ئامۆژگارییەکەی باوکم، هەموو ووماندا نەکردە خۆر و دەستمان بەرزکردەوە و نزامان کرد. دواتر ئەمە ئاوڕمان لەگەڵ یەککرد، تەواوی خەڵکی گوند بیارماندا، کە ئاینی بابوباپیری خۆمان نەگۆڕین.
دواتر بەرپرسێکی باڵای داعش دێت و دەڵێت: بیاری چیتان داوە؟
نوێنەری خەڵکی گوند: دەتوانین داوایی بەزەیی و بوردن بکەین؟
بەرپرس: ئەوە خەلیفە بیار دەدات
نوێنەر: لە قورئاندا هاتوە کە (زۆرکردن لە ئایندا نییە)
بەرپرس: ئەمە خۆمان باشتر لە ئاینەکەمان دەگەین زیاتر لە ئێوە.
چونکە خەڵکی گوندی حاتەمییە هەڵاتبوون لە سەڵاحەدینەکەدا، داعش بە دەیان ئۆتۆمبیلی زرپێش گەمارۆی کێڵ دەدات، تا هەنەیەن. بە جۆرێک کەس بواری دەرچوونی نابێت.
لەم ڕۆژانەدا هێزەکانی هاوپەیمانان دەست دەکەن بە بۆردومانی ئاسمانیی دژ بە هێزەکانی داعش، بەڵام تازە درەنگە بۆ ڕزگارکردنی خەڵکەکەی ئەوێ. هەرچەندە فەریدە دەڵێت: هێزەکانی پارتی کرێکاران هەوڵی بەهاناوەچوونی خەڵکی هەڵاتوویان دەدا. بەڵام دەتگوت، تەواوی جیهان ١٧٠٠ کەسی خەڵکی کێڵ یان فەرامۆش کردوە!

ڕوتاندنەوە و کۆمەکوژیی

فەریدە دەڵێت: دراماکە لە ١٥ی ئابی ٢٠١٤دا ڕوویدا، کە هەرگیز ناتوانم فەرامۆشی بکەم. دیارە لە سەربان دەخەوتن، دەڵێت: بەیانی ئەو ڕۆژە خۆمان بۆ خواردنی بەیانی ئامادە دەکرد لەسەربان، نزای بەیانیشمان دەکرد. دیقەتم دا کە سیانزە ئۆتۆمبیلی زرپێشی پیکابی پڕ لە چەکدارەوە بەرەو گوند هاتن، تاسام و هاواری باوکم کرد: هاتن، هاتن، هاتن ئەوان تا بمانکوژن! دایکم دەستی براکەمی گرت و زۆر پەشۆکا. باوکم گوتی: بەڕێ داعشەکانن، هاتن سەروماڵمان ببەن، وەک بەسەر مەسیحییەکانی موسڵیاندا هێنان. ئیتر بانگەوازیان کرد کە لە سەعات دوانزەی نیوەڕێ سەرجەم خەڵک لە خوێندنگەی گوندەکە کۆببینەوە، هاوکات ڕایانگەیاند: هەرچییەکتان هەیە، لە پارە، زێڕ و زیو، مۆبایل و پاسپۆرت و کارتی بانک و بەڵگەنامەش بیهێنن! باوکم کە ئەمەی گوێ لێبوو گوتی: ئەها نەمگوت، ئەوان چەتەن، ڕێگرن، دزن، عەرەبەکانی ئەم دەوروبەرەش هاوکاریانن! پاشتر ڕوویکردە ئێمە و گوتی: گوێبگرن، وەک فۆرم کردون، ئاین گرنگترین شتە لە ژیاندا. بیرتان نەچێت!
هەموو پارە و زێڕیان کۆکردەوە و چوون بۆ باڵەخانەی خوێندگەکە،

که له دوو قات پێکهاتبوو. ئەوان مێزکی گەورەیان دانابوو، دەبوو هەموو شتە گرانبەهاکانمان لەسەر دابنایە. پیاوانیان لە ژێرەوە کێکردەوە، ژنان و کچان و منداڵانیان نارده قاتی سەرەوە. دوا دیمەنی باوکم کە بینیم بە خەمباری نیگایەکی کردم، دەستی لە دەستی هەردوو براکەم دیلان و سەرحەددا بوو. ئەو نیگایەم بۆ هەمیشە لە یادە. داعشەکان زۆر و بە چەکەوە بوون، سەرەتا لە خوارەوە، یەکەمجار بە عەرەبی و دواتر بە کوردی، پرسیاریان کرد، ئایا بۆیارتان چییە؟ هیچ کەس وەڵام نادانەوە، دواتر دێنە سەرەوە و هەمان پرسیار لە منداڵان و ژنانیش دەکەن، نوێنەری ئەنجومەن بەناوی هەمووان وەڵامی دانەوە: ئێمە بە پێچەوانەوە بۆیارمان داوە، کە ئایینی خۆمان نەگۆڕین. داعشەکان دەڵێت: کۆبوونەوەی سەر ئیسلام، دەتوانێت منداڵی خۆی هەڵگرێ و بڕوات و ئازاد بێت. ئەوانی تر بمێننەوە، هەر کەس هەڵبژێت دەیکوژین! دیارە ژنانیش هەمان وەڵامیان دانەوە. ئەوەندەی پێ نەچوو کە چەند لەرییەکی زلیان هێنا، پێیان کردن لە پیاو و گەنجەکان و بردیانن، بە دووری کیلۆمەترێک گوێمان لە دەنگی تەقەی زۆر بوو، لەگەڵ هەورێکی تەپوتۆزدا، دڵمان ترسا و تاسایین، تۆشی حاڵەتی هیستیری بووین، چەکدارەکانی لای ئێمە پێدەکەنین پێمان، کاتێ پرسیارمان کرد، گوتیان: پیاوەکانی ئێوە سەگن، دەبێت بکوژرێن! ژنان کەوتنە هاوار و قیژاندن، بە چەپێک لە خۆیان دەدا، رۆژی حەشر بوو. من توشی شۆک بووم، دایکم گوتی: ئەمە لە چارەمان نوسراوە کە بمانکوژن، فەریدە دەستەڵاتمان نییە!

جیاکردنەوەی کچەکان

فەریدە و کچانی تری هاوتەمەنی لە نێوان ١٢ تا ٢٥ و بەسەرەوەش لە دایک و منداڵەکان جیا دەکرێنەوە و بەزۆر سواری پاسیان دەکەن. ئەو دەڵێت: پێشتر لە هەواڵەکاندا گوێم لێ ببوو، کە کچانی ئێزدی دەفرۆشن و دەیاندەن بە چەکدارەکانیان. بۆیە چاوەڕێی هەمان چارەنوسم بۆ خۆمان دەکرد. ئێمەیان بردە بەرەو موسڵ، دیمان ژمارەیەکی زۆرتر لە کچان کێکراونەتەوە کە وەک ئێمە ئێزدین و خەڵکی ناوچەی شەنگالن. ئەم کاتێک لە چەکدارێکیان دەپرسێت چیمان لێ دەکەن و بۆ لێمان ناگەڕین، پێی دەڵێت: ئێوە دەبنە هی ئێمە، کەسوکارتان کوژران! کچی دە ساڵەشمان بینی تەماندا، پێشتر بیستبووم کە یەکێک لە ژنەکانی پەیامبەر موحەمەد نۆساڵ بووە. دە دوانزە ساڵەکان تاسا بوون، نەیاندەزانی چی بکەن و تێناگەیشتن چی ڕووداوە! لەو شوێنەوە گوێیان لە دەنگی بەرزی تەلەفزیۆنی حکومەتی عێراق دەبێت، کە لە هەواڵەکاندا دەڵێت، سەدان هاوڵاتی خەڵکی کێچ

لە لایەن داعشەوە دەستڕۆژیان لێکراوە و کۆمەکوژ کراون! ئەمان بە گریانەوە دەکەونە پرسیار لە چەکدارە هێشەکان، دواجار راست و ڕەوان پێیان دەڵێن، کە بەڵێ کەسوکارتانمان کوشتوە، ئێوە لەمێوە دەستکەوتی جەنگ و جیهادن بۆ ئێمە و دەبنە ژنی ئێمە، ئەوە مافی ئێمەیە و ئێوە هیچ مافی ڕەتکردنەوەتان نییە! ئەم کە هەر لە خەیاڵی باوک و دایک و براکانیدا دەبێت، نیگەران و دڵپ و خەمگین خەو و خۆراکی ناماننێت.

دواتر دەستە دەستە پیاوی داعش دێن و وەک هەبژاردنی ئاژەڵ سەیریان دەکەن و هەر یەکە و یەک یان دوان بۆ خۆیان دەبەن! سەریان هەڵدەدەنەوە، چونە ژووبەندیان پێ کردبوون، جوانەکانیان هەڵدەبژێرن، دەڵێن، ئێوە بە پێی بڕیاری خەلیفە، بوکی ئێمەن!! ئێوە شەیتانپەرستن وشایەنی کوشتنن، بەپێی یاسای جەنگی ئێمە، ئێوە کۆیلە و کەنیزەکمانن! ئێوە گەر ببنە ئیسلام دەتوانن شو بە یەکێکمان بکەن و ببنە ژنی ئەو، گەرنا وەک کۆیلە لە بازاڕدا دەتانفرۆشین! بەم جۆرە ژمارەیەکی زۆر لە هێزکدا کۆدەکەنەوە و پێیان دەڵێن کە شایەتمان لە دوایانەوە بڵێنەوە، تا موسوڵمان ببن، کاتێک ئیمامەکە شادومان دەڵێتەوە بەدەنگی بەرز، هیچ یەک لە کچەکان بەدوایدا نایڵێتەوە، بەمە ئەوان دەهری دەبن. تەنانەت ئامادە نابن بە تاکتیک و بۆ پاراستنی ئابڕو و ژیانی خۆشیان بیڵێنەوە. پێیان دەڵێن دەتانەوێت موسوڵمان بکەن و بمانکەن بە ژنی بکوژانی برا و باوکانمان؟

بەرەو بازاڕی کۆیلەکان

دواتر هەموویان بە دوو پاس بەڕێدەخەن. بە سەفەرێکی درێژ دەیانبەن، کە ئەمان نازانن بەرەو کوێیە. لە سنوری سوریە دەپەڕنەوە و دەڵێن بەرەو دەشتاییەکانی سوریا تا دەگەنە پایتەختی خەلافەتی دەوڵەتی ئیسلامیی، واتە شاری ڕەقە! هەموویان دەبەنە هێزکی گەورەوە کە هەشتا کچی ئێزیدی دەبن، وەک دەردەکەوێت ئەوێ بازاڕی فرۆشتنی کچە بەدیلگیراوەکانە بە شێوەکەرانی خۆیان، کە بیکڕن و بۆ هیچ مارەیی و نیکاحێک سێکسیان لەگەڵدا بکەن، چونکە حسابی کۆیلەیان بۆ دەکرێت بە پێی یاسای خۆیان و بە فەتوای خەلیفەکەیان! بە قژی درێژ و ڕیش و بەرگی ڕەشپۆشیاندا دەزانن کە سەرجەم کۆیارەکان لە چەکدار و ئەندامانی داعشن، کە لە هی وڵاتانی عەرەبی وەک فەلەستینی، تونسی، مەغریبی و هی تری ئیسلامی پێکهاتوون. دەزانرێت کە دەیانی تر لە ڕۆژانی تردا لێرە فرۆشراون. هەندێکیان زیاتر لە یەک کچیان دەکڕی، یان بۆ دیاری دەیکڕین، تا

بماندا به کەسکی تر! ئیتر ێیزیان دەکەن و پێل پێل کێیارە ریشنەکان دێن، فەرمان دەکەن پەچەکانیان لابدەن، تا ێوویان ببینن و جوانترینیان هەبژێرن و بکەن. دەڵێت: سەیری دەموچاو و دەست و قاچیان دەکردین و مامەڵەیان دەکردین لەسەر ئەو نرخەی لەسەرمان دیاریکرابوو. دەیانپرسی کە ئایا بە دڵنیاییەوە ئێمە هێشتا کچین و شومان نەکردوە؟ ئایا هەموو عەرەبی دەزانن؟؟ دەستیان بە چەناگە و لێو و سەرماندا دەهێنا، سەیری دەم و دانەکانیان دەکردین، وەک ئەوەی لە مەیدانی ئاژەڵاندا بن و کەر و مانگا بکڕن! لەو کاتەدا لە شەرم و خەم و دڵەاوکێدا (فێ)کەم بێ هات و بورامەوە.

دێزەخی سور

ئەو ڕۆژە نزیکەی ٥٠ کچ لەوانەی کێچێ فڕۆشران. سەیر ئەوە بوو ئەمان بە فڕۆ و بێ هیچ شەرێک دەسگیرکرابوون، کەچی وەک دەسکەوتی جەنگ حسابکراون! دەیانگوت: مادام ئێوە موسوڵمان نین، ئێوە بەشەر نین، بۆیە هیچ مافێکتان نییە. دەمانگوت: ئێمە دەسگیراندارین و خاوەن مڕدین، کەچی دەیانگوت ئەوان کوژراون و ئێوە هی ئێمەن. ئەم کە نەخۆشیی پەرکەمی هەیە، هەمیشە لەگەڵ کچێکی هاوڵێی کە ناوی ئەڤینە و خەڵکی کێچوە پێکەوە دەبن. کەسێک لەوێ پەیدا دەبێت هاوخەمیان دەبێت، ئەمان لێی دەپاڕێنەوە کە ئەو بیانکڕێت، بەڵام دەڵێت ناتوانم. فەریدە دەڵێت: هەمیشە بە هەمان بەرگی خۆمان و خۆشمان ناشت، تا ناشرین و پیس و پڕۆ دیاربین و نەفرۆشرێین. من چونکە دەرمانەکانم پێ نەبوو جاروبار فێ کەم بێ دەهات. پێشیان دەگوتین، هەر کەس هەوڵی هەڵاتن بدات، یەکسەر تەقەی لێ دەکەین! بێ یەکەم جار ئەڤین هەوڵی هەڵاتنیاندا، سەرکەوتو نابن. کێیاری سوری، عێراقی و سعودیە دەهاتن، ڕۆژانە لێمان دەکێدرا. جوێنی ناشرینی، وەک قەحبە، سێزانی، پیس، بگەن…هتد یان پێ دەدەن. کاتێک پیاوێکی لیبی بەناوی ئەبو ئەفرام ئەڤینی هاورێی ئەم دەکڕێت، ئەڤین لێی دەپاڕێتەوە کە فەریدە خوشکی ئەوە و چونکە نەخۆشە، دەبێت لەگەڵ ئەودا بێت، بۆیە تکای لێ دەکات ئەویش بکڕێت. لیبییەکە و هاورێیەکی عێراقی بەناوی ئەلیاس ئەمان دەبەن، فەریدە دەڵێت حەزم دەکرد بزانم نرخمان چەندە، پێیان نەدەگوتین. دواتر دیار بوو چەند سەد دۆلارێک بوو!

دواتر ئەم داعشە ماوەیەک لای دەبێت و دەیفرۆشتە هی تر و …هتد. چەند جارێک هەوڵی خۆکوشتن دەدەن لەگەڵ ئەڤیندا، یان بە تەنها، هەروەها چەند جارێک هەوڵی هەڵاتنیش دەدەن سەرکەوتوو نابن. ئەوەی سەیرە ئەم داعشانە، یەکێکیشیان ئەمیرە، یەک بەدوای یەکدا دەبنە

خاوەنی ئەم کچانە، کە وەک ژنی خۆیان هەڵسوکەوتی لەگەڵدا دەکەن، بێ هیچ نیکاح و مارەکردنێکی شەرعیش!! هەق بەخۆیان دەدەن، کە لێیان بدەن، بیانچەوسێننەوە، زیندانییان بکەن! فەریدە جارێکیان دەماری دەستی دەبڕێت، خوێنێکی زۆری لەبەر دەڕوات تا لە هۆش خۆی دەچێت، جارێکی تر خۆی بە گوریسێک هەڵدەواسێت، پێش مردنی فریای دەکەون! مرۆڤ کە هەڵسوکەوت و ڕەفتاری ئەوانە دەخوێنێتەوە، قەڵز لە ئیسلامی سیاسی دەکاتەوە، قەڵز لە جیهادییەکان و دروشمەکانیان دەکاتەوە. دواتر کەسێک بە ناوی ئەبو ئارام دەیانکێشێت دەیانبات بەرەو شاری دێزەزور لە ماڵێکدا زیندانیان دەکات، تەنها بۆ سێکس کردن دێتەوە لایان!
فەریدە دەڵێت، کاتێک یەکەمجار و بەزۆر دەسدرێژیم کرایە سەر، قەزم لەخۆم دەکردەوە، بیرم دەکردەوە گەر باوک و براکانم پێم بزانن چی دەکەن! لەگەڵ ئەڤیندا شەرممان لەیەک دەکرد سەیری چاوی یەکتر بکەین. هەوڵم دەدا هەمیشە ناشرین و چڵکن دەربکەوم تا زوو تەماعم تێنەکەن. دواتر لەگەڵ ئەڤیندا لێکیان جیا دەکەنەوە. هەوڵی هەڵاتنی تر دەدات، هەموو جار بە قامچی و دار ئەشکەنجە دەدرێت تا هۆشی بەهۆش بێتەوە. کورت و پوخت دەڵێت ئێمە وەک ئاژەڵ سەیر دەکراین لایان!
دوای زیندانییەکی زۆر ئەمیرێک دەینێرێت بۆ کەمپی سەربازیی لەڵو ناوچەیە، لەوێ دەبینێ چەندان کچی کێلەی تری وەک ئەمی لێە و خەریکی پاککردنەوەی کابینەکانن کە شەکەرە جیهادییەکان تێیدا دەخەون، لەوێ بە ڕکەوت جارێکی تر ئەڤینی هاورێی دەدزێتەوە، زۆر خۆشحاڵ دەبێت. ئەما هەر کچە و ماڵی یەک لەو شەکەرانەی داعش، بۆ فەرمانی ئەوان ناتوانن هیچ بکەن. لە جێگایەک خاوەنەکەی زۆر بێزاری دەکات فەریدە دەست دەداتە تفەنگێکی لەوێ دانراوە و میلی لێ دەهێنێتەوە، چەند کەسێکی تر دێن و چەکەکەی لێ دەستێنن.
هەفتانە دوو جار بە زۆر وانەی ئاینی ئیسلامیان پێ دەڵێنەوە، بە زۆر ئایەتەکانیان پێ لەبەردەکەن و دەبێت بەشداری نوێژ بکەن! دەڵێت کاتێک دەمانگوت: لە قورئاندا هاتوە، کە زۆرکردن لە ئایندا نییە، یان ئاینی خۆتان بۆ خۆتان و هی منیش بۆ خۆم، ئەوان دەیانگوت: ئەوە بۆ ئەهلی کیتابە وەک جوو و دییانەکان، بۆ ئێوەی شەیتانپەرست نییە! لە هەموو سەیرتر دەڵێت پیاوێک دوو کەسی بە ڕووداوی ئۆتۆمبیل شەلابوو، دادگایان بۆیاری دابوو دەبێت لەبری ئەو دوو موسوڵمانەی کوشتوتن، دوو کەسی تر بهێنیتە سەر ئاینی ئیسلام، بۆیە زۆر هەوڵی لەگەلمان دەدا، تا سزا نەدرێت!

هەڵاتن لە دێزەخ

ئەستا بۆ سێ مانگێک زیاتر دەبێت لای ئەمانە، ڕۆژ بە ڕۆژ نائومێدتر و بێزارتر دەبێت بە جۆرێک دەڵێت، مردن خەڵات بوو بۆمان، دەستمان ناکەوت! ڕۆژێک لە کاتی پاککردنەوەی کابینەیەک مۆبایلێک دەدۆزێتەوە، بانگی ئەڤین دەکات، ئەمان گروپێکی حەوت هەشت کەسین، پێیان دەڵێت، تەگبیر دەکەن، تەنها کارتەکەی بەکار بهێنن تا پێیان نەزانرێت، لە گەنجینەکەش دەگەڕێن مۆبالێک دەدۆزنەوە، کارتەکەی تێدەکەن و تێڵ بۆ خاڵی ئەڤین دەکەن کە لە ئەمانیایە، بە حاڵ ژمارەکەیان بیر دێتەوە، ئەو پێیان دەڵێت هەرچۆنێکە هەوڵ بدەن هەبێن بۆ شوێنێکی دەرەوەی سەربازگەکە و ژمارەی کەسێکیان دەداتێ کە قاچاخچییە و کوردە لە سوریا دەژێت ئەو دەربازتان دەکات.
کات ناوەڕاستی مانگی دوانزەی ٢٠١٤ یە فەریدە پلانی هەڵاتن دادەنێ، کەش هەور و بارانە، دووان لە کچەکان نایەن لەگەلیان، ئەمان بڕیار دەدەن، گەر بشکۆژرێن لە ڕێگای هەڵاتندا هەر بژێن، پێنج کەس ڕێک دەکەون و شەوێکی باراناوی دەکەونە ڕێ، بە ناو قولەی پاسەوانی و سەگوەڕ و ترس و دڵەڕاوکدا بە زەرترین خەرایی کە لە توانایاندایە ڕێگە دەبڕن دەگەنە دەرەوەی سەربازگەکە، بە تەنیشت ڕێگایەکی قیرتاوکراودا دەڕۆن، چەندان سەعات ڕێدەکەن، تابلۆیەک دەبینن نوسراوە (حەسەکە) ئیتر ئەو ئاراستەیە بەرنادەن، چونکە ئەو ناوچەیە زۆربەی بەدەست شەڤانانی کوردەوەیە. سەرما، برسێتی و ماندوێتی و بێخەوی بەستیان لێ دەبڕێت، قاچیان لە خوێندێت، کچێکی چواردە ساڵییان بە ناوی بەسمە، پەکی دەکەوێت و بەلادا دێت، ئەمان دەچنە ژێر باڵی، بەربەیان نزیکی ئاوەدانییەک دەبنەوە، لە دەرەوەی گوندەکە خانوی تاکو تەرای لێیە، دەچنە خانویەکی تەواونەکراوەوە و پشوێک دەدەن، دیقەتی ماڵێکی نزیکیان دەدەن، بۆیان دەردەکەوێت داعشی نین، دوای بگرەو بەردەیەکی زۆر کە لە دەرگایان بدەن و داوای پەنایان لێبکەن یان نا، لە ناچاری و نەبوونی ڕێگایەکی تر دەچن و لەدەرگا دەدەن، بەو هیوایەی بیانشارنەوە و نان و ئاویان بدەنێ و خەبەریان لێ نەدەن.
ئەوان کە خۆزانی عەرەبی گەورەن و کچی هاوتەمەنی ئەمانیشیان هەیە، سەرەتا پیاوەکە دوودڵ دەبێت لە داڵدە دانیان و نازانێت چی بکات، چونکە دەترسێت داعش پێ بزانن و بیکوژن، بەڵام دواتر ئەمان دەستی ماچ دەکەن و دەڵێن هەرچۆنێکە چەند ڕۆژێک پەنامان بدەن، ژمارەی کەسوکارمان پێیە، چیتان دەوێت دەتانێدەنێ. ئیتر دەیانبەنە ژوورەوە، ژنی ماڵەکە زۆر میهرەبان و باش دەبێت لەگەیاندا، دەڵێت: ئەوە قارەمانن هەڵاتون، ئەوە کچی منن. برنج و گۆشتیان بۆ لێ دەنێت، ڕێزیان لێ دەگرن و لە ژوورێکی پشتەوە دەیانشارنەوە، خۆیان دەشێن، تێڵ بۆ خاڵی ئەڤین دەکەن، و ژمارەی قاچاخچییەکەش

دەدەنە خاوەن ماڵەکە کە ناوی ئەبو یوسفەڵ، پەیوەندی پێوە دەکات. فەریدە دەڵێت: دوای ئەو هەموو کارەسات و مەرگەساتە بۆنی ماڵم کردەوە، ئای کە بۆنی ماڵ خۆشە! بۆیەکەم جاریش دوای ئەو هەموو کاتە هەستم کرد من دیسان بوومەتەوە بە مرۆڤ و وەک مرۆڤ مامەڵەم لەگەڵد دەکرێت.

بەرەو ناوچەی ئازاد

دوای پێنج شەش رۆژێک مانەوە، قاچاخچییەکە موستەفا حەموو کە لە حەسەکەیە پیکابێکیان بۆ رێکدەخات لەوێ دەریان بکات. هەموو دەچنە دواوە کە سندوقی پلاستکیی تێدایە و لەوێ خەڵیان دەشارنەوە، هەر پێنجیان دەکەونە ڕێ بەرەو ماڵی موستەفا حەموو لە حەسەکە بە قاچاخەڵدا، چەند سەعاتێک ئۆتۆمبیلەکە بە بیاباندا ڕێگە دەبڕێت چەند جارێک دەوەستێت و شۆفێرەکە بەرتیل دەدات بە خاڵەکانی پشکنینی داعش، فەریدە دەڵێت، لەوکاتانەدا هەناسەشمان لە خۆمان دەبڕیت! دەگەنە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی پارتی کرێکاران و ئیتر ترسیان نامێنێت. لە مالی مستەفا پشوو دەدەن و بە ئۆتۆمبیلێکی تر دەیانبەن بەرەو سنور، لەوبەرەوە هەزی پێشمەرگە هەیە و ڕێککەوتن لەگەڵ شەڤانان کراوە لەسەر هاتوچۆ و گواستنەوەی ڕزگاربووان. بەسەر ڕووباری فوراتدا دەگەنە ئەم بەر سنور، لەوێ کەسوکاریان لە پێشوازیاندان. فەریدە مامێکی بە ناوی عادیل چاوەڕوانییەتی. چونکە هێشتا ناوچەکانی خەڵیان لە ژێر کۆنترۆڵی داعشدان، بە تەکسی بەرەو چادرگەی پەنابەران نزیکی دهۆک بەڕێدەکەون. مامی دەڵێت: هیچ هەواڵێکمان لە باوکت و دایکت و براکانی ترت نییە، تەنها سەرهەد لای ئێمەیە لە کەمپ. تۆ کچی منی و لای من دەبیت.
دەگەنە کەمپەکە، خەڵکەکە لە هۆشکی نالەبار، سەرما و نەداری و بێحاڵیدان، فەریدە دەڵێت: سەرهەد کە شانزە ساڵێک بوو، سەیری ناوچەوانی ناکردم، خەڵکەکە نائاسایی سەیریان دەکردین! سەرهەد شتێکی سامناکی بینیبوو، نەیدەویست پێم بڵێت. نۆرای هاوڕێی فەریدەش دیار نییە و بە کێلەکراوە! خەڵکەکە هەندێکیان بەچاوی سۆز سەیریان دەکەن، بەڕام ڕۆژێک ژنێکیان دەڵێت: کچە داماوەکانم، ئاوە عەیبدار کراون، ناتوانن هەرگیز شو بکەن! بەم جۆرە هەواش هەواش خۆشی ڕزگاربوونیان کەم دەبێتەوە، کاتێک دەبینێت خەڵک و کەسوکار بەجۆرێکی تر لێیان دەڕوانن. لەگەڵ کچە هاوەڕەکانیدا دەردەدەڵ بێ یەک دەکەن. لە پێ ڕێکخراوی وادی ئەمانی دێنە لایان و سەرپەرشتیاری کەمپایەتیەکە ژنێکە بە ناوی ئەفراح ئامۆژگاری و ئاوڕیان دەداتەوە، تا ڕەوشی دەروونییان ئاسایی بێتەوە، دەڵێت لە

پشدا نەمان دەویست نهێنی بدرکێنین لایان، بەڵام دواتر گفتوگۆیان لەگەڵ کردین و بەوردی هەموو شتێکمان بۆ گێڕانەوە، ئەوە دەرونی ئاسودە کردین لەوەڵی باری خەممان لایان دانا.
ئەوان هاوکاریان دەکەن، کە بەر ئەگەری نەخۆشی ئەندامی زاووزێ و هەروەها سکپڕیش بچن پشکنین ئەنجام بدەن. ئەوان کارێک دەکەن تا ئادەیەک هەست بەئارامی بکەن، باوەڕیان بەخۆیان هەبێت، کە ئەوان قوربانین و چییان بەسەردا هاتوە خۆیان خەتابار نین، نابێت خۆیان ئازار بدەن، ئەفراح دەڵێت: ئەوە شەرەفتان نەدەڕاندوە، بەپێچەوانەوە، ئەوە قارەمانن، بۆیە ئەوە دەگەڵنەوە سەر ژیانی ئاسایی خۆتان، دەبێت شانازی بەخۆتان بکەن نەک شەرم...هتد.
ڕۆژێک کەسێک کە برای نزای کۆنە هاوڕێی بەسەروشۆنی ئەمە بە هەڵەداوان مۆبایلێکی بۆ دۆنێت، و دژەڵێت کە نزا یەو دەڵێت نامەوێت لەگەڵ کەس قسە بکەم تەنها فەریدە نەبێت، تەنانەت دایک و براکانیشی، ئیتر قسەی لەگەڵدا دەکات ،کەهە ئێستا ئەو لە موسڵە و بە مۆبایلی خاوەنەکەی بە دزیەوە تێل دەکات. پێی دەڵێت منیش وەک تۆ چەندان کەس دەسدرێژیان کردۆتە سەرم و ...هتد. ئەم ئامۆژگاری دەکات کە هەوڵی هەڵاتن بدات.

تروسکەی ئومێد

دوای چەند مانگێک و لە مانگی دووی ٢٠١٥ ڕێکخراوێکی خێرخوازیی ئەمانی دێت و ناونوسی خەڵک دەکات بۆ وەرگرتنیان وەک پەنابەر لەو وڵاتە و ناردنیان بۆ ئەوێ. سەرەتا دوو دۆ دەبێت لەبەر جەهشتنی براکەی، دوای هاندانی ئەوان، ئەم و ئەقینیش ناونوسی خۆیان دەکەن. کارمەندەکە پێیان دەڵێت ئیوە شانسی باشتان هەیە و وەردەگیرێن.
جاروبار دەنگۆ باودەبێتەوە و یەک و دووان کەسی تری هەڵاتوو دەگەڵنەوە کەمپەکە، ڕۆژێک تەلەفونی بۆ دەکەن دەڵێن دایکت هەڵاتوە و لە خەستەخانەیە لە دهۆک، بەمە شاگەشە دەبێت، دەچن و دەبینێت دایکی، کە ئەم خەریکە لەبەر لاوازی و خراپی تەندروستی نەیناسێتەوە لەگەڵ دوو برای بچوکەکانیدا شڤان و کەنیوەر لەوێن! خۆشترین هەواڵ دەبێت بۆی. دایکی دەیگێڕێتەوە، کە چۆن لێکیان جیاکردونەتەوە لە مناڵەکانیشیان، مەردمناڵەکانیان بردوە و هەوێیان داوە مشکیان بشڕنەوە و ئاهەنانی چەکیان پێکردون ناردویانن بۆ بەرەی جەنگ! دەیگێڕێتەوە کە بە بەرچاوی سەرهەدەوە باوک و براکەی تریان کوشتوە! ئیتر ئەمانیش خۆزانکی نوێ پێکەوە دەنێن و کۆنتەنەرێک وەردەگرن ژیانکی کولەمەرگی دەژین،

کەناری ئارامیی

ڕۆژەکی مانگی پێنج ئەڤینی هاوڕێی دەت و مژدەی دەداتێ کە ئەمانیا قبوڵی کردون بیانبات و پەنابەرییان بداتێ. تەنها لەسەریانە پاسەپۆرت ئامادەبکەن، تکتیشیان بێ ئامادە کراوە! هەواڵێکی خۆش دەبێت، بەڵام دوو دڵ دەبێت لەبەر دایکی و براکانی، دواجار ئەوان ناچار دەکەن بڕۆات و دەڵێن لە دواتردا ئەمەش هەوڵ دەدەین بێین. سەرهەدیش دەڵێت ئەم هەلە لە کیس خۆت مەدە، لەوێ دەشێ ژیانێکی نوێ دەستپێبکەیت. ئەم نازانێت ئایا تەنها لە خۆشەویستیدایە هانی دەدەن، یان بەشێکیش لەبەر ئەوەیە کە دەستدرێژی کراوەتە سەر و دەیانەوێت دوور بکەوێتەوە. بەڵام دایکیشی هانی دەدات بڕۆات.
دەڵێت: من ئاواتم بوو ببمە مامۆستای بیرکاری، دەبوو ئێستا لە پۆلی شەشەمی ئامادەیی بوومایە، بەڵکو لەوێ خوێندنەکەم تەواو بکەم و ئاواتەکەم بۆنمە دی! کاتێکیش کچێ ڕزگار دەکرێت دڵمەوە و دەبمە مامۆستا لەوێ.
فەریدە لە ساڵی ٢٠١٥ وە لەگەڵ پۆلێکی تری هاوچارەنوسیدا لە ئەمانیان، دەڵێت: سەرەتا بردیانینە کلێستەرێک (وەک تەکیە و خانەقای ئاینی مەسیحییەکان) خزمەتێکی زۆریان کردین. کچانی ئەوێ زۆر هاوکارم بوون. ئێرە ژیانێکی تری، دونیایەکی نوێیە، لێرە ئارام بوومەوە، ئاسایی بوومەوە، تۆر بێ کەسوکارم گریام، کە پێشتر گریانیشم ناهات، کێستەکە هێند گەورە بوو، چوومەتەوە بەر خوێندن، بەڵام پۆلی پێنجەمی ئامادەییم دووبارە کردەوە، چاوەڕێم دایکم و براکانم بێن و شوقەیەک وەربگرین و ژیانێکی نوێ دەست پێ بکەین... دوا وتەی دەڵێت (من ڕزگارم بوو لێیان، تا بە ئەوان نیشان بدەم، کە من بەهێزترم لەوان).

هیوا ناسیح

سەرچاوەکان:

• Das Mädchen, das den IS besiegte: Meine Geschichte | Khalaf, Farida | ISBN: 9783404609413, Germany, 2016
• جینۆسایدی ئێزیدیەکان لە زاری شایەتحاڵەکانەوە … ئاردەڵان عەبدوڵا
http://www.komarixwaz.com/ku/index.php/2011-10-20-07-47-07/6877-2016-10-18-08-15-52
• هەڵسەنگاندنی کردەوەکانی داعش ، عومەر عەلی غەفور
https://dengekan.info/archives/7843

عێراق بەرەو داهاتوێکی نادیار... شوشان مستەفا

پەیامی ئەمریکی موقتەدا سەدر شەقامی هەژاند

موقتەدا سەدر، رێبەری رەوتی سەدر پەیامێکی لەبارەی دۆخی عێراق بڵاوکردەوە و رایگەیاند، ئەو خوازیاری خۆنیشتن نیە، بەڵام وتوێژیشیان ئەزمونکردوە و هیچ سودێکی نەبوە، بۆیە داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی
.پێشوەخت ئەنجام بدرت
موقتەدا سەدر ئەوارەی ئەمە
چوارشەممە لە پەیامێکی ڤیدیۆییدا دواین هەوڵستی خۆی لەبارەی دۆخی سیاسی عێراق راگەیاند و لەبەشێکی پەیامەکەیدا ئاماژەی بەوەکرد، ئەوەی ئێستا لە عێراق رودەدات ململانێ نیە لەسەر دەسەڵات و ململانێش نیە لە نێوان کەسایەتییەکان، بەڵکو ململانێیە لەپێناو چاکسازی و رەوتی سەدریش لەم پرسەیە بەدەر نابێت، باوەڕیشی وایە چاکسازی بەبێ قوربانیدان نابێت.

باسی لەوەشکرد، هیچ سودێک لە وتوێژ و دانوستاندا نیە دوای ئەوەی گەلی قسەی خۆی کرد، بەجۆرێک لە سیستەمێکی دیموکراسی ئاشتیخوازانەدا هیچ شوێنێک بۆ دەموچاوە کۆنەکان نیە، رەوتی سەدریش پشتیوانی لە رەوتی دیموکراسی دەکات بۆتایبەت کە شکڵش لە عێراق لەگەڵ دروستبونی رەوتی سەدر سەری هەڵداوە.

داوا دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام رێبەری رەوتی سەدر داوای هەڵبژاردنی پێشوەخت و بەردەوامی خۆپیشاندانەکانی کرد و ئەوەشی خستەڕو، داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی پێشوەخت ئەنجام بدرێت، هەروەها داواش دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام و مانگرتن، چونکە باوەڕی وایە گەل لە چینی دەسەڵاتدار بێزار بوە و دانوستانیش لەسەر بەردەوامی ئەو دۆخە رەتدەکاتەوە.

سەرکی هاوپەیمانی فەتحی بە گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ رەوتی سەدر

راسپارد
ئەوش لەکاتەکدایە دوای هەفتەیەکی پڕ لە گرژیی و هاتنەسەر شەقامی لایەنگرانی هەردولا دژی یەکتر، لەئێستادا لایەنەکانی پەکهاتەی شیعە هەوڵەکانیان بۆ ئاڵاستەی گفتوگۆی سیاسی چڕکردووەتەوە، لەو چوارچێوەیشدا ئەمڕۆ چوارچێوەی هەماهەنگی هادی عامری، سەرکی هاوپەیمانی فەتحی بۆ گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ رێوتی سەدر راسپارد.

بەیەکەوە دەستبکەن بۆ گفتوگۆیەکی جددی و بونیادنەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان
1ی ئاب هادی عامری، سەرکی هاوپەیمانی فەتح رایگەیاند، دەخی ئێستای عێراق روبەڕوی مەترسی بووەتەوە وەک بەرەو ئاوەڕۆ دەچێت کە لەکۆنتڕۆڵ دەربچێت و تونددوتیژی پەرەبسەنێت، بەیە بانگەواز ئاڵاستەی رێوتی سەدر و چوارچێوەی هەماهەنگی دەکات بۆ ئاوەڕۆی بەیەکەوە دەستبکەن بۆ گفتوگۆیەکی جددی و بونیادنەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان.

شوشان مستەفا

خۆشەویستییەکی بە کۆتایی.. نزار جاف

لە ژیانیدا دڵداری نەکرد! لەودیو یادەوەرییە ماندووکەی کە بە ساڵانی ووشك و برنگی و بە ئازار و بریندی جەراوجەر دەتلێتەوە ، هەروەك ئاوەی چیرەکی دڵداریەکی کە شووکردنەکی جرگبڕ کۆتایی پێ هێنابێت!
سەری بەرزکردەوە هەروەك ئاوەی لە پێ بیری کردبێتەوە کە مافی خەیاتی شنەبایەکی دڵداری و خۆشەویستی لەم ژیانە پڕ ناخۆشییەدا بەرکەوتووە، بەڵام هەمیشە رووبەڕووی دیواری واقیعە تاڵەکەی کە هەمیشە بە پێچەوانەی حەز و ئارەزوی، تیایدا حەشاردرابوو، ژیانەکی زەر سیرە! چونکە زەر لەوانەی کە هەرگیز لە ژیانیاندا چاوەڕوانی یان خەونیان بە ساتەکی دڵداریکردنەوە نەبینیوە، کەچی رووبەڕووی

زیاتر لە چیرۆکەکی دەداری بوونەتەوە، کەچی خۆی کە هەمیشە خۆنی بە چیرۆکی دەداریکردنەکی رەمانسییەوە دەبینی کە واتا بە هەموو چاو تروکاندن و ترپەی دە بەخشێت، بەڵام هیچی لەوبارەوە تووش نەبوو بەکو لە ویستگەی چاوەڕوانییەکی یەکجار تاەدا مایەوە.
ئەو رۆژەی کە بینی بەتە خزانی پیاوێك، ژیانە نوێیەکەی پەسەندکرد و هیچ نەبوو کە رەخنەوی ژیانی بشێوێنێت، بەڵام بابەتە هەرە گرنگەکە ئەوبوو کە نایەدەتوانی بیرۆکەی خۆشویستی دوای شووکردن پەسەندبکات، هەربۆیە ژیانی هاوسەری بۆ جۆرەی کە داب و نەریت دەخوازێت بەکەرد بەڵام هەمیشە چاوکانی بە ئاسەی خۆشویستی و دڵداریەوە وبیرکردنەوە و خەیاڵی مەستی خۆنە شیرینەکانی، هەڵواسرابوون.
زەر کات لە ساتەکانی تەنیایدا و دوای ئەوەی کە ئاهی بیابانی ووشکی نامۆیی لە دڵی ماندووی بە با دەدا و، لە کانیەکانی بە ئاگابوونی خۆی دەگەڕانەوە بە رابردوو و فەرهادەکی بە خۆی دەخولقاند کە نێك چیای بیستون بەکو هەموو چیاکانی کوردستان بە کوناودەر دەکرد.
خۆنی بۆ ساتە هەستیارانەوە دەبینی کە فەرهادەکەی لە نزارکدا بە گوێیدا دەچرپێنێت: تەم خۆش ئەوێت رووناکی هەموو ژیانم! بەڵام بەوەش شێلی هەست و سەزی پە رانگیرا و دەیهەنایە بەر چاوی چەن فەرهادەکەی پەنجەکانی بەناو قژیدا بە ئەسپایی دەهێنێت و دەبات و بەنی قژ و لەش و هەناسەکانی دەکات و دەڵێت، من هیچ عەتر و بەنەکم ناوێت جگە لەم بەنە.
بەڵام...تەمەن بە هەنگاوە قورسەکانی شەلای و دەیشەلێت جگە لە خۆن و خەیاڵ و ئەندێشە و جیهانی دوور لە واقیعی پووچ و تاڵی هیچی تری نەبینی و نابینێت.
رۆژێك، سەری بەندکردەوە بە ئاسمان و ووتی: خوایە گیان، بۆچی لەم جیهانە بە پایان و سنوورەتدا، هیچ چیرۆکەکی خۆشویستیت بە نسیبم نەکرد؟ ئایا بەختی سیاچارەم یاخود دەم بێت کە لەوانەیە لە دڵی هەموو ئافرەتانی تر بچووك بێت؟ یان نهێنییەك لە بەسەرهاتی مندا هەبێت؟
ئای خوای میهرەبانی من، جوبران خەلیل جوبران وتوویەتی:"نایەت خوا لە دڵی ئاشقاندایە، بەکو بۆی ئاشقان لە دڵی خوادان" دەبەم بە نهێنی ئەم خۆشویستییەی کە دڵی میهرەبانی تە بکات بە لانکەی، چی بێت؟ بریا تامەکم لە خۆشویستی بچێژیایە، خۆزگە لە دڵەپەك خۆشویستیدا بتوامایەوە، خۆزگە لە ساتەکی خۆشویستیدا ببوومایە خەیاڵەکی وەك لە دەوروبەری دە و مەشکی پیاوێك کە تەنها شەیدای و شێت خۆشویستی من بووایە!

ئای ژیانی تاک، ژیانی پڕ ئازار و تەنیاییم، خۆزگە جارێکی تر لە سەرەتاوە ژیانم بەسەردەبرد و لە پێچ و پەناکانتدا رووبەڕووی خۆشویستی دەبوومەوە، خۆشویستییەك کە ژیانی هاوسەری تونای لەناوبردنی نەبێت، خۆشویستییەك کە بەسەر هەموو شتێکدا زاڵ بێت. خۆشویستییەك کە بمکاتە تەنها ئافرەتێك لە بیر و دڵ وەشك و دەرون و ویژدانی خۆشویستکەم و بیکاتە دوا پیاو لە چاوانمدا، ئەمەی ئەو خۆشویستییەی کە دیخوازم و تەنها بە خۆشویستییەکی لەمجۆرە دەموەت ژیانم دووبارە بێتەوە.
لە لووتکەی هەژانی هەست و سۆزمدا بە گشتاوە زەمەن، هەست بە جۆرە نیگرانییەك دەکەم کە جۆرە ترسێك خەی تێوە دەئاڵێنێت، ترسێك کە هەر و نهێنییەکەی نازانم، بەتایبەتی کە پرسیار دە بە مەشکمدا: ئایا پیاوێك لەئارادا دەبێت کە دەقاودەق وەك من بیربکاتەوە؟ ئایا پیاوێك لە دنیایەدا هەیە کە چاوی خەی بپارێزێت لە تەماشاکردنی هەموو ئافرەتانی جیهان و تەنها خولیای دە و خۆشویستی من بێت؟ من وەك خەم ئامادەم کە خۆشویستکەم والێبکەم کە ببێتە یەکەم و دوا پیاو لە مەژوودا و سینەم بکەمە گردوونێك کە هەموو خەر ومانگ و ئەستێرەکانی تیا بدرەوشێتەوە و شەو و ڕۆژ بە هەموو جۆرە ووشە و جوانێ و نهێنییەکانی خۆشویستی لایەلایەی بکەم، ئایا پیاوێك هەیە کە گونجاوبێت لەگەڵ جیهانی خۆشویستیمدا؟

تێبینی: ئەم ووتارەم بە یەکەم جار بە زمانی عەرەبی لە سایتی ئیلاف بڵاوکردەوە و بە باشم زانی بە زمانی کردی وەریبگێڕم چونکە لام زۆر گرنگە مەبەستکەی بپێکێت!
https://elaph.com/Web/AsdaElaph/2009/8/470054.html

چاو خشاندنکی سەرپەی بە پیرەهەدا... نەوزاد بەندی

(پیرەهە) دیوانکی شیعریی هاوڕێی شاعیر نەوشیروان ئازادە لە دوو توێی 316 لاپەڕەی مام ناوەندا و ..بە چاپ و دیزاینکی جوان ، خەی خستە ناو کتێبخانەی کوردیەوە ..

نەوشیروان زیاتر لە چارەکە سەدەیەکە لە بواری شیکاریی نەخشیەکاندا ، خزمەت بە مرۆڤکان ئەکات ، لە پاڵ ئەویشدا شاعیرێکی دیار و ناشنەبیرێکی بەوفا و حەقبەژ و ..کەسێکی کەمایەتیش ..

واتا کاتێ کە لە تاقیگەدا ئەیبینی ، بەوا ناکەیت پانتاییەکی ژیانی ئەم پیاوە شیعر و تابلۆی ویژدانیی داگیری کردووە .. کە تەماشای شیعرەکانی ئەکەیت ، بەوا ناکەیت ئەم پیاوە ساڵەها ساڵ شیکاری خوێنی بە نەخشکان کردبێ و ئێشکی گرتبێ و تا بەیانی بواریان نەدابێ چاولێک بنێ ..

کە نەوشیروانی کەمایەتی و قسە خۆشیش ئەبینی ، بەوا ناکەی ئەم پیاوە ، بەجگە لە بەرکردنەوەی هاوڕێ و خزم و دەستانی ، بە شتێکی ترەوە سەرقاڵ بوو بێ ..

دیوانی (پیرە هەڵە) پێش ئەوەی بیخوێنیتەوە ، کەمێک گریمانەت لە لا دروست ئەکەن ، چونکە هەڵەکان کە پیر ئەبن ، هەندێکیان خەیان ئەکوژن ، چونکە هەیبەتیان نامێنێ و دەنوکیان کول ئەبێ یان ئێشکێ و ناتوانن ئاو بکەن ..ئەویش وایان لە ئەکا خەیان بکوژن چونکە ژیانی سەرشێوی نیە ئەکەنەوە ..

ئەم دیوانە بەچی ناو نراوە پیرە هەڵە ؟ ئایا باس لە پیاوانێک ئەکات ..لە میللەتێک ئەکات ، کە مەرد بوون و ئێستا ئیتر لە پەل و پۆ کوتوون ؟ باس لە پیاوانێک ..لە میللەتێک ئەکات ، کە تەنها ناویان هەڵە بووە ئەگینا نەیانتوانیوە هیچ هەڵەکارێکی هەڵە بەرجەستە بکەن و ..بە ناچاریی وەک پیرە هەڵەیەکی بە هەڵز و بە توانا و پڕاوەزخراو هەڵوەست ئەکەنن ؟ پیرە هەڵە ، شاعیر خەیاتی کە سانێک وایزانیوە لە ووشاتی هەڵە و شڕاندایە و ..بەم پاییزی تەمەنە هەشتا خوێنکەی پاراستووە و .. هەشتا بەوای وایە کە ئەرە مەملەکەتی سەرکێشی هەڵەکانە ؟

لە دوورەوە

وشکانی نەو چوانت دەخوێنمەوە

دەزانم چی لە دەتایە ..

لە ئاسمانی خەیاڵت دا

کام باڵندە ،

لە پەرواز و ، بڕوایە ….(ل 20)

وەک کەمەگایەکی داخراوی چەپەنراو ، هەموو عەشقەکان لە دوورەوەن ..هەموو خەونەکان لە دوورەوەن .. هەموو ژوانەکان خەیاڵین و .. گریمانەن ..هەموومان سەرنجە دوور بە دوور و ..لەکدانەوە نهێنیەکانی خەمانمان بیر ئەکەوێتەوە …

کاتە لە پێش چاوم دەبی

خەم بە خاوەن تە دەزانم ..

وا دەزانم ئەم جیهانە

لانکەیەکە و …

دەی ساوام ئادەزانە …. (ل 22)

هەمان دەخی چەقبەستوو . . خاوەندارێتیی .. بەتاڵ بوونەوەی عەشق و جوانیی ..واتا نەبوونی ئەگایەکی تر بەجگە لە کەینی مەیینەیەک و زیندانکردنی هەردووکتان لە زیندانەکدا کە بە دروشم و پیرەزیی بەیاخ کراوە ..

گەورەترین ئومێدی هەموو لاوەک ، ئەویە خاوەندارێتی یان ساڵانەی کچەک بکرێت بەناوییەوە ..ئیتر ئەو وەک خاوەندارێتیی هەموو جیهان وایە ، لەلای ئەو .. کە لە ئاستیدا وا نییە .. ئەو دیوارە سەختانە وای کردووە هەردوو ئەگەز وابزانن تەنها گەیشتن بە ئەگەزی بەرامبەر یەکسانە بە هەموو سەروەرییەکان ، بە هەموو گەردوون .. کە لە ئاستیدا ئەوانە هەموو خەون و خەیاڵی کەکەبووی ساڵەهای ساڵن ، ئەگینا گەیشتن بە یەکتری ، ئەک وەک گەیشتنی ئەژانەمانە بە ئاو ..نان .، هەر شتەکی تر ، کە زەر جار نەگەیشتن ، جوانتر و بەسوودترە .. بە واتایەکی تر ، ئەو خاوەندارێتییە خەیاڵییەی کە هیچ نییە ، یان ئاستەکەی شتەکی زەر ئاسایی وسادەیە و ..لەمان کراوە بە هەموو گەردوون ..دەستی تەدا ماچ ئەکرە و شەی گەورەی تیرەکانی پە دەکوژێنرێتەوە و ..ئاڵتونەکی زەری تەدا خەرج ئەکرە و …قەرزەکی زەریش ..زەر زەر ، بە ئەگەری ئاکردن و لەک جیا بوونەوە ..

لەم وون مەبە ، چونکە دووریت

دەبانەکە …

سینەی بزەم پێ شەق دەکا

لێم وون مەبە چونکە دووریت

هەواڵەکە و لەسەر سەفحەی قوڕنگی یاد

بەستوونی شادیم شەق ئەکا .....(ل 23)

دیسان لەردا مرۆڤ تاک ڕەهەندەکان دەردەکەون .. ئەوانەی بە داوێک دەزووەوە بە ژیانەوە بەستراونەتەوە .. ئەوانەی بەدیلی تریان نییە .. نە بەدیلی عەشق ..نە بەدیلی حوکمڕان .. نە بەدیلی سەرکردە .. تەنانەت بەدیلی خواردنیان نییە و ئەبە هەمووان بە نەخشی چەوری و داخرانی بەریەکانی دە بمرن …

تەواو .. وونبوونی ئەو ، خەنجەری دەبانە و..شەقار شەقاری ئەکا .. کونکردنی بەستوون و نائومێد بوونی فەرهاد و ڕەنج بەخەساربوونی ، دووبارە بوونەوە و حزووری لە هەموماندا هەیە .. ئەم نائومێدییە بە تامی ئومێد ، ئەم ڕەشبینییە بە تامی گەشبینیی ، ئەم ددانپیانانە کە لە هەمان کات جەرگەکە لە خەکوشتن ، لە هەموو بەرهەمە ئەدەبی و هونەرییەکانماندا ، ئامادەیە .. واتا هەموو داستانێکی عەشقمان ، چەقۆ و جەنجەر و کوشتن و فرمێسکی دنیای تەدایە ..ئەمەیش بە داخەوە ،دەرخەری ئەوەیە کە ئەمە پێش نەکەوتووین ..ئەمە هەشتا ئامادەین کەوی بەستوون کون بکەین بەڵام ناتوانین کەوی ئەو مەزووە هەڵبەیە کون بکەین و ..لەوەی هەڵبەین بە دنیایەکی جوانتر …ئەوروپییەکان ڕەمیە و جولەتیان تەپڵەاند ..واتا چیدی لاسایی ڕەمیە ناکەنەوە .. ماکبسیان خەش ناوە ، تەنانەت بە شەت لە قەڵەمی دەدەن .. دەزدەمونا وەک کار لە بەردەمیدا ڕاناکشە ، بیکوژە .. تەنانەت گاتەیان بە خە کوشتنەکەی ماکبس دەت …بەڵام ئەمە هەشتا حەز ئەکەین فەرهاد بین .. یان وەک وەلی ، شەت و دەوانە بین ..بە ڕای من بەشەک لە هەکاری سەرهەڵگرتنی شاعیر و بیریارەکانمان ، بە ئەوە بووە وەک فەرهاد و وەلی و سیامەند نەبن .. هیچ سەرسام نەبووم کە شاعیرێکی خەمان نوسیبووی ، لەرە میترێیەک نییە تیایدا یەکتر ببینین ، کەواتە ئەم ددانپیانانە ، هیچ نەگەیەنە ، ئەوە ئەگەیەنە کە شاعیرەکانمان ئەیانەوە لەناو میتردا خەون ببینن نەک لەسەر کەوی بەستوون .. ئەیانەوە لە فەکەخانە چاوەڕێی یار بکەن ، نەک وەک وەلی ئاوارەی شاخ و چەوانیی بن ..ئەمەیش بە خەی هەنگاوەکە ، بەڵام هەنگاوێکی خەمگین .. خەمگین بەو مانایەی میترە نیە و نایشبە ..بەڵام

ببووایە ، ئەکرا یەکتر بینینی جوانتری تێدا بوو

Nawzad Bandy

ایە .. ئەو دڵە پڕە لە ڕەخنە لە دەسەڵاتێکی بەربەری و گەمژە و نەخوێندەوار ، کە ناتوانێ یان نازانێ تێبگا لەوەی شاعیرێک چی پێ خۆشە .. لاوێک خۆ بە چیەوە ئەبینێ .. نایەوێ تێبگا لەوەی کە میلەتێک لەو بەزارە ..کە نەیتوانیوە بچوکترین ئومێدی میللەتێک بهێنێتە دی ، بە جۆرێک هەکاری گواستنەوەی ژێر زەوی کە لە هەموو دنیادا هەیە ، ببێتە خەون و خەیاڵ و شیعری شاعیرەکانمان .. ئەمە بە خەیاچوونی دەسەڵاتێکە ، هەکاری گواستنەوەی مەدەرن ئەوێندە مەحاڵ بێ ، ببێ بە خەیاڵ و ئیلهام و جێژوانی شاعیران ..لە جیهانێکی مەدەرندا کە تیایدا ووڵاتان خەریکی خۆئامادەکردنن بۆگەشت و مانەوە لە سەر مەریخ ..

تاوان نیە ئۆگەر ئەم

دارتێڵی گشت شۆقامەکان

ببن بە داری خنکاندن

بە خوێنخۆر و ..... (ل 59)

ئەم ئۆپۆزیسیۆنی بەزاریی شاعیرە لە سیستەمێکی حوکمڕانیی کە کارەکی کردووە شۆرعیەت بدرێ بە کەمکوژیی کاربەدەستان .. ئەمبەچوونی زۆرینەی میللەتەکە کە شاعیر بە هەمنیی گوزارشتی لە کردووە .. وەک دادوەرێک ، دەستوورێکی ڕاستقینە بە گۆڵێک ئێنوستەوە ،تیایدا هەڵواسینی گەندەکاران و دوژمنانی گەل ، بە دارتێڵکاندا ، تاوان نییە ..

ئەم بە ڕای من جوانترین یاسایە .. هەر خوێنخۆرێکی میللەتتان بینی ، بە نزیکترین دارتێڵدا هەڵیواسن ، یەکەم وەک سزایەکی دادپەروەرانە و دووەمیش بە ئەوەی ببێتە پەند بە ئەوانەی تر و نەوەرن بیر لە زوڵم و زۆر بکەنەوە ..

گیانی شەهید

کەترەکی ئاشتی خوازە

کاتە شادە

کە هاوڕێکەی

سەنگەرەکەی

جێ نەهێڵێ

بە ئافرەت و کەشکی تازە .....(ل 91)

لەرەدا شاعیر بەردەک ئەنێ بە تەوڕێی هەموو ئەوانەوە کە هاوڕێکانیان شەهید بوون و ..خەیشیان کەشک لێ دوای کەشک و..ئافرەت لێ دوای ئافرەت ئەگەڕێن و تاقیئەکەنەوە ..

پەیمان ئێمە بەم غەریزە پەرستی و وەحشیگەریەتان ، هاوڕێ شەهیدەکانتان لێناو خاکدا خەم ئەخۆن ..

بۆچی خەم ئەخۆن ؟ بۆ ئەوەی ئەمان لێ پێناوی نیشتمانەکدا شەهید بوون هەتا ئەوان خەریکی دزی و شەڕواپیسیی بن لەسەری ..

من دەنگ بێ هیچ

کەسەک نادەم

هیچ کاندیدەکم نییە ،

تا بیکەمە نوێنەری خەم ..

خەشەویستانم هەر ئەوەن

تەنیا کەسن

دەنگیان بەمێ

بەیان بسووتەم وەکو مەم …(ل 141)

لەرەدا شاعیر لێ بەرەی گەلدا ماوەتەوە و ..ڕێبازی خەی دیاری دەکات ،کە ڕێبازی گەلێ و ..ئەوان بێ نوێنەری خەی ئەزانێ ..

ئەمەیش خەی لێ خەیدا ، هەوەدانێ بێ فەرکردنی خەڵەک بێ ئەوەی نیشتمانیی بن نەک حیزبی و تیرەگەر و کەسپەرست و بنەماڵەپەرست …کەسان و تیرە و بنەماڵەکان ئێمەن و گەل ئەمێنێتەوە ..

لەرەدا وانەیەکی سادە و ساکار پێشکەش ئەکا ، بەوەی کە گەل بکرێتە

چەقی بەیار و دەنگ و هیوا و هەموو بەرنامەکان .. ئاوێش بانگەشەی یەکگرتن و ..سەینەوەی سنووره دەکاوێیەکانی حیزب و چینایەتی و حوکمی پشتا و پشت و کەنەپەرستی وبەربەریەتێ ..

کاتێ هاتن

لەناو دڵی

نیشتمانا

هەڵمانگرتن

لێ دەکەزیی

شاوەزەنگ و

زەمهەریری

کاروانەکا

بوویندێ تەتەر

لێ باوەشی

گەرمی خەرا

هەڵمانگرتن

دەتێ بیرتان

بێ داگرتنی

تیشکی خەر

چەن لاوکی سیامەند و

دڵی پاکی خەجێ خانمان

کردێ چەڵ گوڵی سووری

بەر یەختان

کەچی ئاوێ

بەباکانە

فڕێتان دا لەبەر پێتان

دەتە بیرتان

ەابوردووتان ....(ل 178)

لەڕەدا شاعیر ئیرادەی خەڵکەکی چەکداری بە مرۆڤ و ناکەس شەرمەزار بکا ، کە سەردەمی پارتیزانیی ، گەل پێناهاندە و دایک وباوک و داەدە و ئامۆزی ئەوان بوو ،

کەچی کە گەیشتنە کورسی دەسەڵات ، هەموو ئەو هەوە و ماندووبوونەی میللەتیان فەدایە ژێر پێیان ...لەڕەدا شاعیر گلەییەک ئەکا و..بە نائومێدییەوە بەو بە مرۆڤ و نامەردانە ئەڵێ : دەتە بیرتان؟ ....لە کاتێکدا دنیایشە کەسێک ئەو هەموو وەفا و ئەمەگی میللەت بخاتە ژێر پێی ، بەگومان لە یادی نییە .. لە یادیشی بە ، گاڵتەی پێ دە و هیچ نرخ و بەهایەکی بە دانانێت ..

بەڵام لەڕەدا ئیتر بەدەسەاتیی شاعیر لەبەرامبەر دەسەاتێکی بەربەریدا دەردەکەوە و ..بەجگە لە سوکە گلەییەک هیچ چارەسەر وئەڤێتراتیفێکی پێ نییە یان پێیەتی و دەری نابڕێ .. لە کاتێکدا من بوومایە ، وام دەووت :

ئەی گەلی

هەلاکە بەزەن ..

بەعس ەوخەن ..

هەستنە سەرپێ ..

ئەوەی بە میللەت ئەحەپێ ،

پێتی کەن وەک بەکەس ووتی

فەڵی دەن ..بیخەنە ژێر پێ ..

کەس نیشتمانفرۆش بێ ،

تەی هەڕەن گەر ەەڕانەکیش

کاریزمای من و تەش بووبە..

چونکە جێی قبوڵکردن و دانووستان نیە کەسانێک فیداکاریی میللەتیک فەدەنە ژێرپێ و بەیشیان بچێتە سەر ..

کە تە دەی

بەهار ئەمرێ

مانگ لە ئاسمان

پرشنگ لە خەر

بزەی سەر لێویش ئەتارە … (ل184)

ئاوێیش ئاو پەی خۆشویستیە ، کە تەکەاوی هەموو وەرزەکان و سروشت بووە و ..دەستکاریان ئەکا و ئیانگەت ..

ئاوێیش واێ نزار القبانی ، لە شیعرێکیدا ئەت : (قولي احبك

كيتزيد وسامتي ..!)

واتا :

بێ خەشم ئاوەی

بێ ئاوەی جوانتر بم ..

لەرەدا ئاو ئەبەتە بەیاردەری هەموو خەشی و ئاسوودەییەک و تەنانەت ەی پزیشکی جوانکارییش ئەگەت ..

لە ژێر چەپکی

پەستاێ ەشکا

نیوەی تەمەنم

ەیی بەهودێ

بێ نان بێ ژیان

بێ نیوەکەی دی

برای هاوخوێنیم

لە بەتە جەردە ..... (ل186)

بە ڕاستی ئەم کورت و پووختترین ژیاننامەیە بینیبێتم و خوێندبێتمەوە ،هەموو ئەوانەی هاوتەمەن و هاوڕێی شاعیرن ، بە خوێندنەوەی ئەو شیعرە ئاخێک هەڵئەکشن ، چونکە بە کورتی و بروسک ئاسا ، پێناسەی ژیانیان ئەکا ، نیوەی تەمەنیان بەگانەیەکی میلیتاریستی خەڵکی گەمژە خەساری کرد و .. نیوەکەی تر هاونیشتمانییەکی چاوبرسی و هەرگیز تێرنەبووی نیشتمانفرۆش ، وەرانی کرد ..

بەڵام استی من زەر سوپاسی نەوشیروان ئازاد ئەکەم بە ئەم پێناسە جوانە و ..من وەک ناسنامە تەماشای ئەکەم ..حەق وایە هەموو لە دایکبووانی ساڵانی پەنجا و شەست و حەفتای سەدەی ڕابوردوو ئەم کورتە شیعرە کەبس بکەن و وەک ناسنامە بیخەنە گیرفانیان و .. لە بازگەکاندا نیشانی پۆلیسەکانی بدەن ..ڕاستترین و کورت و پوختترین ناسنامەیە ..

ماوەتەوە بڵەم ئەم دیوانە شیعرییەی نەوشیروان ئازاد ، قسەی زەر زیاتر هەڵدەگرێ .. لەکدانەوە و برین و ئازار و خەونی لەبار براوی نەوەیەکی ڕەشنبیری گەلەکەمانی هەڵگرتووە ، هەر کەپلە و دەڵکی چەندین لەکدانەوە و خوێندنەوە هەڵدەگرێ .. بە جەرەک ئەتوانرێت وەک سەرچاوەیەکی مێژوویی تەماشا بکرێ ..

دواجار لە ڕووی خاڵبەندییەوە ، هەماکانی پرسیار و سەرسوڕمان و خاڵ و فاریزە و هەماکانی ترم لەنەوان و کەتایی دەڵکاندا نەبینی ، کە بڵەای من بەشکی گرنگی نوسینە بە گشتی و شیعرە بە تایبەتیی ، هیوادارم لە بەرهەمکانی داهاتوویدا ، ڕەچاوی ئەو دیاردەیە بکات و کاریان پێ بکات ..

سنەوزاد بەندی ـــ ٣/٨/٢٠٢٢

یەگرتووی ئیسلامی و کۆمەڵی دادپەروەری داوای گەڕاندنەوەی ئیعدام دەکەن لە کوردستان...

عەلی مەحمود محەمەد

کاتژمێر لە ڕێکەوتی 19-8-2003 تیرۆریستان بارگای نێوەندی یەکگرتووەکانیان لە میوانخانەی قەنات لە شاری بەغدای پایتەختی عێراق تەقاندەوە, لە ئەنجامدا 22 کەس کوژرا, 15ی بیانی بوو, لە ناویان 3 کەسیان ئێرانی و ئوردنی و میسری بوون, لە ناو کوژراوەکان نەردەی نێوەی یەکگرتووەکان سیرجیۆ دی میلۆ هەبوو, کاتژمێر لە ڕێکەوتی 3-7-2007 ویسترا بەیاری ئیعدام بەسەر تاوانبارێ تاوانەکە ئەوراز عەبدالعەزیز مەحمود سەعید ناسراو بە باسم کوردی جێبەجێ بکرێت, کە ناوبراو هاوکاری ئەبو مسعەب زەرقاوی کردبوو لە نەخشە دانان بۆ ئەو تاوانە, نێوەی یەکگرتووەکان وەک پرنسیبێک کە دژ بە ئیعدام بوو, لە گەڵ جێبەجێکردنی ئەو بەیارێ نەبوو , داوای گۆڕینی سزاکەی کرد.

ئابڕەت تاوانباران لە سزا رزگاریان ببێت, بەڵام سزادان بە سەندنەوەی ژیان ناکرێت, ئەمە لە گەڵ دادپەروەرین نەک تەڕکردنەوە, ئیعدام سزای مەرگ بە بەیاری دادوەر وەک تووندترین سزا. لە کوردستان سزای لە سێدارەدان هەیە, بەڵام جێبەجێکردنی 15ساڵە ڕاگیراوە لە ڕوی کردارییەوە, کە پێویستە وەک سزاش نەمێنێ, ڕاگرتنەکەی هەنگاوێکی باش, وەلە پێویستە هەوڵشتێوە, نزیک 410 کەس لە کوردستان سزای ئیعدامیان لە سەرە, بڕیکیان لەوانەن سەر بە ڕێوتی ئیسلامین و بە یاسای تیرۆر سزادراون.

لە جیهان 109 وڵات سزای ئیعدامی هەڵوەشاندۆتەوە, تەنها لە 55 وڵات جێبەجێ دەکرێت, ڕایگشتی جیهانی لە گەڵ هەڵوەشاندنەوەی یەکجاری ئەم سزایەن, ڕۆژ بە ڕۆژ بەڕەی نەیاری سزای ئیعدام لە جیهان لە گەشەکردنداێ.

دوای ئەوەی بکوژی دکتۆر هوشیار ئیسماعیل کە سزادراوی تیرۆرو بە ئیعدام حوکم دراوە, لە چاکسازی گەوران خەڵات کرا لە لایەن وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتییەوە بە ئامادە بوونی چەند کادیرێکی یەکگرتووی ئیسلامی, دەزی ئیعدام جارێکی دیکە بووەوە جێگای مشتومڕی دوو پارتی ئیسلامی سیاسی لە کوردستان, لە کاردانەوە بەرامبەر بەو

رووداو هەردوو پارتەکە لە دوو بەیاننامەدا بە فەرمی داوای کاراکردنەوەی سزای لە سێدارەدانیان کردەوە لە کوردستان.
ئەنجومەنی جێبەجێکردنی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان لە بەیاننامەیەکدا لە رێکەوتی 3/8/2022 بە پیت داوای جێبەجێکردنی سزای لە سێدارەدان دەکات لە کوردستان کە دەڵێت: " بەداخەوە لە جیاتی بەجێگەیاندنی سزای لە سێدارەدان بە بکوژان ، خیانەت دەکرێن. بە ئەمە جگەی نیگەرانیە ، ئیدانەی ئەو کارە نایاسایی و سەرپێچیە دەکەین . ئەوەی کراوە لەم کێسەدا ، لەجیاتی بکوژ لەسێدارە بدرێن ! خیانەتی دەکرێن و لە ڕاگەیاندن شانازی پێوە دەکرێن ، ئەوە مایەی استفزاز و سوکایەتی کردنە بە بنەماڵە و زانا و قوتابی و هاوکارانی شەهید دکتۆر هەشیار . بەداخەوە چاندان جار دەسەڵاتداران بەئەنقەست جێبەجێکردنی سزای سێدارەدانیان دا بە بکوژانی دکتۆر هەشیار بەناو نێك جێبەجێیان نەکرد بەڵکو خیانەتیان کرد .
بەیە داوا دەکەین داواکاری گشتی ئەو بڕیارە بە بڕیارگانی دادگا قبوڵ نەکرێن و دەسەڵاتداران چیتر سوکایەتی بە مافی ستەملێکراو و بڕیارگانی دادگا نەکرێن" .
هاوکات فراکسیۆنی کۆمەڵی دادگەریی لە پەرلەمانی کوردستان لە رێکەوتی ٤ی ٨ی ٢٠٢٢ بەیاننامەیەکدا دەڵێن" داواکارین سەرکایەتی هەرێم و دامەزراوەی پێوەندیدار سزای لە سێدارەدان بەسەر ئەو تاوانبارەدا جێبەجێ بکرێن کە بکەری تاوانێکی چەپەڵ و مامستایەکی بڕێزو خزمەتکاری گەل و وڵاتی لە شاری هەولێر تیرۆر کرد، هەر ئەمەش لەگەڵ ڕووحی شەریعەت و بنەمای عەدالەتدا گونجاوە.".
ئەم داواکاریانەی یەکگرتووی ئیسلامی و کۆمەڵی دادگەری داواکاری جێبەجێکردنی سزای سەر 410 ڕاگیراوی سزای ئیعدامە لە کوردستان, سەندنەوەی ژیانە لە 410 مرۆڤ, سەپاندنەوەی ڕشترین سزایە, کە ڕۆژ بە ڕۆژ لە جیهان ژمارەی ئەو وڵاتانەی جێبەجێی دەکرێن لە کەمبونەوەدایە.
بەم داواکاریەی یەکگرتوو و کۆمەڵ هەنگاوێك بزوتنەوەی مافی مرۆڤ و خەبات بۆ نەهشتنی سزای ئیعدامیان بردە دواوە, لە بیریان چووە لە وڵاتی دراوسێمان لە ئێران تەنها مانگی رابردوو 33 کەس ئیعدامکران, تیایاندا مرۆڤ گەلێك هەن چەلەگەیکیشیان ئازار نەداوە .
داواکاری گشتانەوەی جێبەجێکردنی سزای ئیعدام لە کوردستان دژ بە مافکانی مرۆڤ و داواکاری سەندنەوەی ژیانە لە مرۆڤ, بەم داواکاریە هەردوو پارتی ناوبراو دەچنە لیستی ڕەشی پاراستنی مافی مرۆڤەوە.

قەدری خۆ بگـــرن!.. فازیـــل شـــۆ

(إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّـهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ)
صدق الله العظيم

لەو هەسارە بەسنوورە و لە ناو ئەو هەزاران هەزار پەکهاتە و توخم و گەردیلانەی دەووری ئەمیان داوە و لە گەیاندا دەژین، قەت هیچ توخم و پەکهاتەیەکی ماددی وەکو خۆ و خاک، دووانە و هاوتا و هاوسەنگی بوونی مرۆڤ نیین. دەکرێ بڵێن مرۆڤ و بوون یەکسانن یان هاوتەریبن بە خۆ و خاک. بـا بە تەئامانە قوولەکانی جیهانە وحییانەکانی پەیوەست بە (خۆ و مرۆڤ) هەو سەرقاڵتان نەکەم ــ کە چەندان کتێبکی مەزن و پیرەز و قورسیان لەسەر نووسراوە. با لەوش گەڵێین کە زانست دەڵێ:" جەستەی مرۆڤ نزیکەی ٦٠٪ ئاوە و هایدرۆجین تەنها ١١٪ی ئەو بارستە ئاوە پەکدەهێنێت. هەرچەندە ئاو بە هەر ئەکسجینەک لە دوو ئەتەمی هایدرۆجین پەکدێت، بەڵام هایدرۆجین بارستەی زۆر کەمتری هەیە. دەتوانین بڵێین کە ٩٣%ی بارستەی ناو جەستەمان تەزی ئەستێرەیە."

تە وەرە، سەرنجکی سەرپێی لەم خاڵانەدا بدە:
یەک: لەو ساتە وەختەی، مرۆڤ دێتە دونیا، تا گەڵانەوەی بە باوەشی خۆ، نەک هەر لەسەر ئەو خەڵیە (خاکیە)، بەڵکو زۆر کەم بە میللیمیش لەو خۆ دوورەکەوتەوە یان لێی جیا دەبێتەوە. هەمیشە پێیەکانمان، یان تەواوی جەستەمان لەسەر ئەو خاکیە. ئەو کاتە هەست بە خۆشی ناو خۆ یان سەر خاک دەکەیت، کە بە چوار پێنج سەعاتەک لە ئاسماندا، لە نەو فڕۆکەیەکدا، دەفڕێت. واتا ئەو ساتانەی قاچەکانت لەسەر زەوی نیین. چەندە حەز بەوە دەکەی قاچە گەد و گۆج و تەزیووەکانت بخەیتە سەر شتەک، نەرم و نیانی و تام و بۆن و بەرامەی لە خاك بچێ. هەست بە چ خۆشیەک دەکەیت کە لە فڕۆکە دادەبەزیت و قاچەکانت دیسان زەوی ماچ دەکەنەوە. هەر ئەو کەسانەی چەند شەو و ڕۆژێک بەسەر دەریادا دەمێننەوە، دەزانن، دوورکەوتنەوە لە خاک و خۆ چەند هەستەکی ناخۆشە. سەرسووڕ و

گژوخوولکە وتەکچووون و هەنج و کۆژبووون بە شەپۆ و دابەز و هەڵبەزی کەشتی و پاپۆڕکان، وات لەدەکەن دوعا دوعات بە ساتێک زووتر بگەیتەوە سەر زەویەکە — من بەخۆم لە گەشتێکی دەریایی پێنج شەش هەفتە، کە لە کەشتیەکە دابەزیم لە هەشخەم چووم. قەت هیچ شتێک وەک خۆڵ نەرم و نیانی و خۆشی و ئارامیی بە مرۆڤ نابەخشی، چ ئۆوکاتەی بەسەر زەویدا دەڕوا، چ ئۆو کاتەی لەسەریدا ڕادەکشێ. تەنانەی جار هەیە ئامۆژگاری دکتۆرەکانە بە نەخۆشکانیان، کە لەسەر زەوی بنوون.

دوو: بە وردی دیقەتێک بدە لەو هەموو هەموو شتەی لە دەوروبەری تەدا هەیە. ناوی یەک تاکە شتم پێ بڵێ، سەرچاوەکەی یان کانگاکەی یان ڕەگەکەی کە خۆڵ و خاک نەبێ، تەنانەت بەفر و باران و تەزرە و تەمومژ و شەونمی سەر گژوگیاکانیش.

سێ: هیچ کەسێک ناتوانێ پتر لە چەند هەڤڕکێک بژی، گەر دەست بە خۆڵ و بەرهەمەکانی خۆڵ و خاک نەبات.

چوار: مرۆڤ، وەک بوونەوەرەکی زیرەک، توانای هەیە، هەزارەها داهێنان بکات و کەرەستە و شتومەکی (نەبوو) بهێنێتە، وجوود، بەڵام توانای دروستکردنی یەک گەردیلە خۆڵی نییە.

پێنج: سەرەڕای ئەو پێشکەتوونە مەزنانەی مرۆڤ، بە تایبەت لە بواری زانست و تەکنەلۆژیا، کە بە چاوی خەمان دەیانبینین، تاوەکو ئێستا ئەمە، ناوی نیوەی بوونەوەرەکانی سەر زەوی و بن زەوی و ناو ئاوەکان دەزانین. هەر بە نموونە، تاکو ئێستا نیوەی مێش و مێشوولە و مێروولەی سەر ئەو زەویە، نەک ناویان نییە، بەشمان وەگیر نەبوون. جا لە نیو ئەو هەموو هەموو بوونەوەرە، مرۆڤ، تاکە بوونەوەرە، کە خۆڵ و خاک پیس دەکات. هیچ هیچ بوونەوەرێک نییە، زەرەر و زیانی بە خاک و خۆڵ هەبێ، بە پێچەوانەوە، ئەوان ڕاگری هاوسەنگی تەندروستیی خاک و خۆڵن. میروولە نەبێ، یان قە بێ، ئەوەندە زیانی هەشە، لەم هەسارەدا نامینێ.

تە دەزانی؛ بەگوێرەی توێژرانی بانکی نەوەوەتی، جیهان لانیکەم، ڕەزانە، ٣ ملیۆن و ٥٠٠ هەزار تەن پاشماوەی پلاستیک و پاشماوەی تری ڕەق لە ڕەژەکدا بەرهەم دەهێنێت، کە ١٠ هێندەی ئەو بڕە زیاترە لە سەدەیەک لەمەوبەر. ئەمریکا پاشای زبڵ، ساڵانە ٢٥٠ ملیۆن تەن زبڵ بەرهەم دەهێنێت کە پێشەنگی جیهانە- نزیکەی ٤.٤ پاوند زبڵ بە هەر کەسێک لە ڕەژەکدا.

دەبێ، دوای سەد ساڵێکی دیکە، چەندان هەزار تەن ژەهرمان لەو خاکە پیرەز و جوانە کردبێ؟
گەر باسی خەمان بکەین، لە لای ئێمە تەنها خاک و خاکی ناو (ماڵ)ی خەمان، (سەردوکان و کارگە)ی خەمان، (باخ و کێڵگە و گەز و باغچە)ی خەمان ـــ تا ڕادەیەک، ئاوێش نازانستییانە و بە دەر لە ئایین و هۆشت و بۆهاکانی مرۆڤەوە، بە هی خەمانیان دەزانین و دادەنێن. بەوانە دوکانداڕکە، کە دوکانەکەی گەسکدا، خاک و خاشاکە فرێداتە بەر دوکانەکەی خێ. بۆچێ؟ چونکە ئەو هەر دوکانەکەی بە هی خێ دانێ، ئێمە بە هەموو شوێنەکانی دیکەش ڕاستە، بە ناو ئەتەمبێلەکانیشەوە.

خەتا لە کێیە؟
خەتا لە هەموومانە، بەڵام بە نمرەی یەکەم، خەتای سیستەمی پەروەردەی سەقەتی ئەو سەت ساڵەی عێراق و کوردستانە، کە نەیانتوانی (مامۆستای ژینگەدۆست و مرۆڤدۆست) بەرهەمبهێنن، تا بتوانن شاگرد و خوێندکارەکانیان هۆشیار و هۆشنبیر کەن. لەڕ خەتای مامۆستا ناگرم ـــ ئەوان هێزیان سەرسەرم، پەروەردە سەقەتەکەی زانکەکان، ئەوانی بە سەقەتی بەرهەم هێناوە.

پیاوانی ئایینی، بە پلەی دووەم خەتاباران، کە نەیانتوانییوە، تا ئەمساتە وەختە، ناوەڕۆک و ڕۆحی ئایینە پیرەزەکان، بە جوانی و بە تەواوی بگەێنن. ـــ من بە خەم هەر کاتێک بە نیو دەرگای مزگەوتی گەورەی کێیە، تەپڵەی بەم، لە نزیک ئاودەستخانەکانی، لووتی خەم دەگرت. ئەدی بەرپرسەکان هەستیان بەوە نەدەکرد؟ بە بە (٥٠) ساڵ، نەیانتوانی خزمەتی ماڵی خوای خێیان بکەن؟
چیبکەین؟
هیچ مەکەن، تەنها قسەکانتان بکەنە کردار. سەیری سمبوورە و بزنە کێوی و ئاسک و چوڵەکە و قاز و مراوی بکەن، وەک ئەوان خزمەتی ژینگەی خەتان بکەن.

کەتا قسە. خاک و خاک، دووانەی مرۆڤن، خە بە مردنیشمان ناتوانیین، دەستبەرداریان بین. ئەدی لە کوردەواری، جاران کە یەکێکیان بە خاک دەسپارد، دەیانگوت:"خەزگەم بە خێ، خاک و خاکی وراتی خێ بە نسیب بوو، ئاوێش شوکری خوای پەدەوە!"

مرۆڤایەتیی ئێمە، نقوستانە، تا ئەو کاتێ قەدری خاک و خاک دەزانین.

ئەی یار هەموو شتم لە دەستدا...
قەسیدە: ستیڤان شەمزینی

لە پەناوی تەدا هەموو شتم لە دەستدا
ئەو بەیانییە ئارامانەی گەی کەترکی دەشاد
لە خەوی ناو پەخەفی دنیایی خەبەری دەکردمەوە
ئەو شەوانەی بە مەستی
بژەر دارتەلەکانی شاردا دەگەیشتم
لە ژەر هەنگاوەکانمدا
جگەلەیەکی بزەو سەاوی لە دەکردم
ئەو کتەبە نەخوەندراوانەی
لەسەر رەفەی کتەبخانەکەم
شەشەک لەناویاندا کەوتەتە لەواری هەوەرین
ئەو پیاسانەی لە باخەکانی عەقەدا دەمکردن
ئەشکەنجەی هەوری هەوەسیان دەدا
بە ئەوەی هیچ نەبەت ببنە بارانکی مەغرور
ئەو ژاوەژاوە ئاژاوەچییانەی گیانیان پە کردبووم
لە بەەنی دریی بەهەشتەک لە تەنهایی
ئەو پاتە چەرمە ئەستوورەی ببووە رووپەشی
ژانی ئەو هەژاریەی هەمیشە دەمشاردەوە
ئەو دەستکەشە گەرم و گوەە لە هەقیقەت چنراوەی
دەمکردە پەنجە تەزیوەکانی دەبەنگیەوە
ئەو ئینجانە شپرزە و درزتەبوانەی
گوەی کاولبووونی دەروونی تەدا روابوو
ئەو ژوورە گەورە و نەخشەدارانەی ماەکەم
مەژووی پیاوەکی خەیاپەاویان
لەسەر هەکەدرابوو
ئەو جگە نەرگزەژکراوانەی لە ئەزەلەوە
بە ژنکی رەیشتوو ئامادە کرابوون
ئاه هەموو شتکم لە دەستدا
بە خودی خەشمەوە
تەنها بە بەدەستهەنانی ئەو دەە شکەتەی تە

کە شونەواری چەندین زامی دەرینە
لە پەناوی تەدا هەموو شتەکم لە دەستدا
ئەو گیرفانە پینەکراوانەی پەبوون لە ئومەد
لە هەر ئومەدەکیشدا هەزاران چرکە رسکابوون
ئەو شیعرانەی وەک سیگارەکەی دەستم
بەدیار خەیاڵە فەدارەکانمەوە دەبوونە سوتوو
ئەو پەنجەرە ناسک و هەمیشە دەکراوانەی
پرشنگی خەریان وەک هەوا هەڵدەمژی
ئەو نەخشییە مەترسیدار و تەقنەرانەی
بە دەنکەک حەبی پەکەنین
هەواریان دەگواستەوە
ئەو سفرە لەو بەبزە و چاوبازانەی فریویان دەدام
بانگیان دەکردم بۆ خوانکی وشک و بریندگ
ئەو نزا رەنگاورەنگانەی بە لەزمە دەبارین
بەسەر رەژانی نغرەبوو بە هەستی ئاوارەیی
ئەو باڵندە جوانانەی نەو کەشکی ئەندەشە
هەمیشە رازەکانی فەینیان بە دەکردمەوە
نهەنی ئاسمانیان لەلا باس دەکردم
ئەو ئاگرە بەتینانەی نەو پوش و پەڵاشی ئاوەز
کە هەمیشە دەبن بە ژەر تەفانی عاتیفەوە
ئەو پەنووسە مانگر و خە بگەورەزانەی
نەیدەویست دەڵێک موحیببەت یاداشت بکات
ئەو کەشتیبە رزگارەکە خوەن تاڵانەی هەش
نەیاندەهشت لە وەهمی خەمدا نقووم بم
ئەو درە ئەسک سووک و وەفادارانەی
رەیان لە هەقیقەت دەگرت
دەستی بچەتە خوەنم
ئەو پەڵاوە رەق و تەقە دەاوانەی
پەیکانیان لە دەکی دەشکان دەپاراستم
ئەو یادگارە کزەڵانەی بە تەنهایی
لەسەر دەفتەری خەمک یادداشتم کردبوون
ئاه هەموو شتەکم لە دەستدا
بە خودی خەشمەوە
تەنها بە دزینی خەونی جاویدانیی تە
کە تەیدا پیاوەکی قەتیسماو راکشاوە
لە پەناوی تەدا هەموو شتەکم لە دەستدا
ئەو پەغەمبەرە مژدەبەخشە نورانیانەی

مزگەنی راگرتنی نەزیفی گریان دەبەشنەوە
ئەو حەوزە بریقەدار و پە شپە و هوانەی
ماسی سەز تیاندا دەکوتە سەما
ئەو جیهانەی بە قوپ بنووەدا پەدەکەنی و
خەی خستبووە نەو کژاوەی زینەوە
ئەو جلوبەرگە ئاوریشمیی و رووخشانەی
بە تەنافی چاوانییەوە
"با"ی نەگبەتی بردنی
ئەو جەنگە هەزار بارە و نەبەوانەی
لە دژی تیری گولی نیگەرانی بەرپام کردبوون
ئەو نامە لاکێشیانەی
دەمخستنە سندوقی سەرمەوە
هەتا ئێستاش
لە نەبەتی خوەندنەوەدا وەستاون
ئەو ماچە هەچووە رەنگ بەهاریانەی
بەدیار لەوکی ساردوسڕەوە دامرکانەوە
ئەو نوسە تاساو و خەفەتبارانەی
بەسەر دەریای غەمگینیدا سروودیان دەخوەند
ئەو خیاڵە پەلکەزێنەیانەی مندانی
لەگەڵ گەورەبووندا تووشی نەزکی بوون
ئەو چیرکە پە رووداو و هەیجانانەی
لە بن پەی واقیعدا ئەنجن ئەنجن بوون
ئەو کاستە ریش چەرمە هەتروشکاوانەی
زەمانیان لە ریخەکانیاندا هەگرتبوو
ئەو کامەرا رەنگاورەنگە کپ و بێزارانەی
وەنەی نیشتمانیان لە کاتی ژاکاندا دەگرت
کراسی رەشی ئەو دایکە بووژنانەی
میدالیای شەهیدەکانیان لە مل کردبوو
ئاه هەموو شتەکم لە دەستدا
بە خودی خەشمەوە
تەنها بە ئەوەی لانکی پەژارەی تە رابژنم
لە راوەی پەچاوپەچی ئەوینتدا ون ببم
لە پەناوی تەدا هەموو شتەکم لە دەستدا
ئەو فریشتە نازدار و کەوا سپییانەی
لە لاپەیەکی رەشدا ناویان سپی کردمەوە
ئەو رەشبا غەزەبلەگرتووانەی
بەدەم هوتافکێشانەوە

ڕاپەڕیان دەکردم بە بەرەکانی شەڕ
پێش ئەوەی گوللەیەک بنێم بە دوژمنەوە
خەم بە پەتی پێشمانییەوە هەڵدەواسی
ئەو چەقە زمان درێژ و دەم زبر و تیژانەی
پیازی غوربەتم پێ قاش قاش دەکردن
ئەو شمشێرانەی ملی نیگاکانم دەپەڕێنن و
ناهێڵن سەری بەدراوم
بە بینینی حەوایەک ئاوە بداتەوە
ئەو گەڵا لەش سەوزە تامەزرۆیانەی
لە شەی خەزاندا یەک یەک دەڕاندمن
ئەو چەمە فێنک و پە عیشوە و مەکرانەی
بە چنگێک تەزی حوزن بینایان تار کرا
ئەو پرسیارە سەرکەش و ئەقڵە نەگرتووانەی
نەگەیشتنە وەڵام و بەگەنجی سەریان نایەوە
ئەو ئاسمانە شەفاف و شینباوانەی ژیان
هەوری مەرگێک بە ئەسپایی بەری گرتوون
ئەو وشانەی لە زاخاوی هەست هەڵدەکشران
لە مێژە چەرخێکی ناماقوڵ شەکی کردوون
ئەو خەمەی وەک پەرداخێکی پە لە ویسکی
لە دەستی قەدەر کەوتمە خوارەوە
تک تک رژام
کەسێک نەبوو کەم بکاتەوە
لە پەناوی تەدا هەموو شتێکم لە دەستدا
تەنیا بە ئەوەی بەر لە مردن
بە عەشقی تەوە
یەک دوو رۆژ بە ئاسودەگی بژیم
تەنیا یەک دوو رۆژ

زستانی 2018
بەهاری 2019
ستۆکهۆڵم – ڤەسبی

دەنگێک ..لە ژێر پێیانەوە بە نێو دڵان!... مەولود ئیبراهیم حەسەن

ئەم وشەیە کە ناوی کوردستانە...ئەم میللەتە کە پێیدەڵێن : کورد ...پڕە لە گۆهەری نەدەزراوەو ژێر پێخراوو پشتگوێ خراوو سەرکوتکراو ... گۆهەری زانست و هونەرو ئەدەب.. لە زانای(زۆویناس) وە بیگرە تا دەگاتە زانای(فەلەکناس) ؛ لە (کێچەر بیرکار) وە بیگرە تادەگاتە(نەزا) ؛ لە (زریاب) وە بیگرە ..کە مرۆڤی لە گریانەوە دەهێنایە پێکەنین و لە پێکەنینەوە دەیخستە گریان و تادەگاتە (عەبدال خان) کە شێعری حافزی بە حەوت ئاوازەوە دەخوێندو لە بەینی چوار تەپڵە دادەنیشت و هە رچواری دەکوتی و ئاوازی مەبەستی دەهێنایە بەرگوێ ! لە (عەلئ تولابی) مندااڵەوە بیگرە کە بە باڵە هە هە هەکشاو تا (ئەلخانی بابابەگی) پیری بەدبەختانەوە کە بەدەنگی پە خەم و ئاوازی دەنشینەوە وەاتی تەنیەوە ؛ لە مامەستا (ئازاد محەمەد) ی جوتیاری زاناوە تا دەیان و سەتان زاناو پسپۆری جەراوجەر !! کە هەر یەکیکیان زاناو دەسەزێ.. بەتەنیاو بە پشتیوان خەریکی خزمەتن بەم وشەتە پارچە پارچە کرا وو داگیرکراوە . بەڵێ ..ئەم وشەتە پڕە لە ژن و پیاوو پیروگەنج و منداڵ.. کە دەنگ خۆش و لێهاتوون ..ئەگەر لەگەڵ نووسینەکە تەنیا لەسەردەنگخۆشەکان چەکەینەوە ؛ ئەو دەنگخۆشانە ئەگەر پشتگیری بکرێن .. لە کێچە بنبەستەکانەوە دەچنە ئاستی جیهانەوە ! مخابن .. ئەم وشەتە داگیرکراوو ئەم میللەتە دەمکوتکراوە .. کەووتەتە ژێر دەستی داگیرکەرانەک و دەسەاتدارانەک کە پێیانوایە..(کیمیابارانی هە ەبجە) بەس نیەو (ئەنفالی بەدناو) دوا مەبەس نیە!! هەر چرایەک لەم وشەتە داگیرسێ ..دەیکوژێننەوەو هەر گوڵە بپشکوێ پشێلی دەکەن !؟

دوو سێ ڕۆژەکە .. دەنگەک وشەتی تەنیوە تەوە .. دەنگەک هە تا بڵێی پە سەز ..هە تا حەزدەکەی خەمگین..هە تا دەخوازی خۆش .. هە تا پەتخۆشە دەنشین .. دەنگەک لە پشاوەکەوە کە لەژێر دوکەڵی ئاگری شەوە ساردو درەنگانی شار و سوتاندنی موقەوای بەردەم دوکانەکانەوە سەروو ەوو و پشت مل وبنا گوێی ەش هە گەڵاوە ! پشاوەک لەبەر گەراج دەخەوێ و لەسەر شەقام دەگەڵێ و لە کوچەو کەڵانەکان پشوو دەدات و لە دەستی ئەم و ئەو نان دەخوات !! پیاوەک بەدبەختی و

بەکەسی کەشاویەتە بەنگخانە !! پیاوێک هە ناسەی پێ لە دوکەڵێک کە هاوسەنگی کەمایەتی تێکدەدات ؛ بەڵام ؛ لە گەڵ هە موو ئەمانەش دا وەک مرۆڤێکی ئازار کەش خەمگران و بە هانەیەکەی کاری لە هونەرمەندیەکەی نەکردووە ! دەنگی دەنگی هونەرمەندێکە کە سایانێک بە هونەرەوە خەریک بووبێت ، سەزی سەزی مرۆڤێکە کە ئازاری خەی و هە موان دەردەبێ .. گوتنی گوتنی هونەرمەندێکە ئاستێکی بەرزی بەدەست !

پیاوێک.. بەناوی (ئەلخانی بابایگی) لە گوتنا هونەرمەند ، لەدەنگدا کەم وەنە! لە سەزدا دە پە سەز و غوربەت ! هونەرمەندێک لە لاسایی کردنەوە دا هونەرمەند .. لە هە بژاردنی هونەرمەند..هونەرمەند لە هە بژاردنی گەرانی هونەرمەند .. پیاوێک بە دەقیقەیەک و چەند چرکەیەک دەی هە موانی داگیرکرد ، هە موان سەزیان بەی جۆاو دەیان بەی سوتاو کەوتنە پەسن دانی ! پیاوە جارێکی تر لە دایک بووەوە !! ئەستا هە موان لە خەمی ئەوەدان ژیانی ئەو پیاوە بگەڕێن !

ئەنجامی ئەم وەات هە ژاندنە .. دەشە ژیانی ئەم (ئەلخانی بابایگی) یە بگەڕێ ! لە ژەر پییانەوە بیهەنتەوە سەر زەوی و بیهەنتەوە نەو دەان ! هیوادارم ئەمە بکرێ ! چۆن ئەم هە چوونە ئەنجامی هە چوونی سەزێکی کاتیە ؛ سەزی کاتی هە میشە تەمەن کورتە و کار نیوە ناچل !؟ چەن کاری کاردانەوەی هە چوونی سەز .. بە بەرنامەو تەمەن کورت و بە یاساو دوور لەزانستە !؟ هە ر بۆیە ئەم کاردانەوەیە ، ئەگەر لەسەر خەر ژیانی هونەرمەند ئەلخانی بابایگی گەیی؛ ئەوا دەیان و سەتان ئەلخانی ترنابینە و لەبیردەکات و نایانناسە ؛ کە ئەوانیش ئەگەر هونەرمەند نەبن.. ئەوا خە مرۆڤن !؟

ئەلخانی بابایگی کەسێکی نە بوو دەستی بگرێ ! سەبەرێکی نە بوو لە ژەریا بحەوێتەوە ! کاەکی نەبوو بیکات و نانکی بە ەنجی شانی خەی بەدەست بێنە! ناچار ..بە عەشقەوە خەی خستە سەبەری دەنگی پاوێکی مەزن و دەستەو دامێنی هونەرمەندێکی مەزن بوو..هونەرمەندێک کە هە میشە باەی کراوەتەوە .. بە خەشویستانی ، چ ئەستا کە هە ر تەنیا دەنگی ماوەو دەمێنە ! چ ئەو ەژگارەی کە بە جەستەش زیندوو بوو .. ژەر باەی پە بوو لە بکەس و لەقوماوو نەخەش و سەرخەش ..سەرخەش ونەخەش لە پەنای دەنگە ئەفسوناویکەی ئاسودە دەبوون و دەحەسانەوە ! ئەو پیاوە ئەو هونەرمەندە (حەسەن زیرەک) بوو ، ئەو حەسەن زیرەکە (گەوهە ر) کی خەی دابە ئەلخانی بابایگی بەناوو دەس بەتاە و سەرلە شەواو .. گەوهە رەک ؛ کە بە دەقیقەیەک و چەند چرکەیەک تەواوی ژیانی ئەو – ئەلخانی – یی گەیە ! گەانەک کە داهاتووی بە هیچ شەوێک لە ەابردوو نەچێ

! ئەویە هونەر کە حاڵان دەگۆڕێ ..گۆرانیک کە هەرتەنیا بە هونەر دەکرێ !؟ ئەو هونەرە هونەری هونەرمەند (حەسەن زیرەک) بوو ؛ ئەو حەسەن زیرەکەی بەردەوام کەسان دەکات بە هونەرمەند ؛ بەردەوام کەسان نانی هونەرەکەی ئەو دەخۆن ؛ ئەو حەسەن زیرەکەی کە بە دەیکی پێ لێ حەسرەتەوە پێش مردنی گوتی : هونەر بە من بە هەریەکی نەدا ؛ هونەر بە من کارەکی نەکرد بە دوایەوە بچم ! چۆن کوردم و بەکوردی قسەدەکەم ؟!! حەسەن زیرەک هەر تەنیا هونەرمەندێکی ئاواز بەخش نەبوو ؛ خەرمەندێکی نان بەخشیش بوو ! هونەرمەندێک بەردەوام خەمکانێکی زۆر لەسەر نانی هونەرەکەی ئەو دەژیان و دەژین !! هونەرمەندێک بە مردوویش بە هانای لەقوماوانەوە دێچێ و یارمەتیان دەدات ، بەڵام، لە ڕاستیدا نەخێر ئەو کەس نە بوو بەهانای ئەوانەوە بچێ و هاواری دەکرد .. جەم نیە تیا بسڕوم خاکم بەسەر بە کەس و بە دەر بە مەی و مەیخانە خەم ! هاواری دەکرد..لەتەنهایی شەوی ژینا ئەنەم هە نگاوی کۆرانە ؛ هاواری دەکرد .. لە سی و سیپەڵاکم دەتەقێنەر بەسە !؟! بەڵێ زیرەک بە کەس بوو .. بەڵام ؛ بوو بە کەسی کەسان ..

چی بە ئەلخانی بابابەگی بکرێت ؟! یارمەتی دانی ئەو هونەرمەندە زانست و پشوو درێژی و سەرمایەو بەرنامەی دەوێ ؛ بەرنامەیەک وەک مرۆڤێک بیگۆڕێنتەوە نەو کەمەگاو چارەسەری نەخشیە دەروونی و جەستەییەکانی بکات و سەبارەکی ئاسودەی پێ ببەخشێ ونانەکی سەربەرزانەی بخاتە بەردەم و هونەرمەندیەکەی بگرێتە باوەش !

بەڵێ .. ئەو ئێستا هونەرمەندە ، زۆرن ئەو دەنگخۆشانەی کە لاسایی حەسەن زیرەک دەکەنەوە ؛ بەڵام ، هیچیان ئەو سۆزە گەرم و خەمگینە یان لە دەنگدا نەبوو ؛ هەر بۆیە لەماوەیەکی یەکجار کەمدا ئەو دەنگە بە دەقیقەیەک و چەند چرکەیەک سنووری وڵاتانی بەی ولە بەاوبوونەوە داڕمارەی پیوانەیی شکاند ! هونەرمەندێک لە گوتنەوەی گۆرانی زیرەک دا تایبەتمەندی خەی لەدەست نەداو داهێنانی زیرەکیشی نە شیواند و گۆرانی زیرەکی بە ئاوازو گوتن وشەعرەوە وەک خەی گوت..نەک وەک زیرەک !

لە کۆتایی دا پەیستە سوپاسی بەڕێز (سەعید مەنسووری) بکەین کە وێنەی گرتووە ، وێنەیەک لە گۆشەیەکی یەکجار گونجاو لەگەڵ حاڵی ئەلخانی بابابەگی ، وێنەیەک دەنگەکەی بەرزکردەوەو ڕەنگ و ڕووی (ئەلخانی بابابەگی) خۆشویستکرد ! وێنەیەک لە چەند چرکەیەک دا ..ئەلخانی بابابەگی لە موعتادەکەوە کرد بە هونەرمەند .. هونەرمەندێک لە ژێر پەیان دەزرایەوەو یەکسەر چووە نەودەان … هە ڕوەها پەیستە سوپاسی ئەو هونەرمەندە فارسە بەڕێز ش بکەین کە ناوی (جابر بەهارمەست) ە و گۆرانیەکەی ئیدیت کردوو مەسیقای

خستە سەر ، دیسان سوپاس ئەو بەڕێزە ش بکەین کە لەگەڵ چەند بەڕێزێک چووە سەراغی ماڵەکەی … بەداخەوە حاڵی ماڵ و منداڵەکەی ئاگەر موعتاد بوونەکەی لەدەرکەین لە هەژاری دا لە حاڵێ ئاڵخانی خراپتر بوون !؟ خانوێک و ماڵێک کە دەتگوت تازە لە نەو تەپ و تەزی شەڕی یەکەمی جیهان هاتووتە دەرەوە ! خانوێک و ناو ماڵێک و ئەندامانی خانوادەکە هەژاری لە ڕەنگ و ڕوویان دەچۆایەوە ؛ بەجۆرێک چاوی وێنەگرو هاوکارەکانی پڕ فرمێسک کرد ..ئەو چاو پڕ فرمێسک بوونە چاوی بینەرانیشی گرتەوە … تا گەیشتە چاوی منیش !!

دوا هەواڵ…

پێش کەمێک بەڕێزان (سەعید مەنسوری) و هاوکارانی بەڕێز (ئاڵخانی بابایگی) یان لە کەمپ دەرهەناو بەڕێنگ و بەرگێکی نوێوە کە دەستی منداڵە بچووکەکەی خۆی گرتبوو زەر ئاسایی هەس و کەوتی دەکردو لە نەو ئاپورای خەڵک دابوو وگوتی: ئەو خەڵکە کە یارمەتی منیان داوە ئێستا ، منیش هەوڵدەدەم لە داهاتوو یارمەتی کەسانی تر بدەم . بەو هیوایەی ژیانی داهاتووی ئەو بەڕێزە ، ژیانێکی نوێ بێت و سەرکەوتوو بێت لەو گەڕانکاریە گەورەیەو بە هونەرو ژیانی کەمەایەتیەوە ، وەک لە هەس و کەوتیشی دەردەکەوە دوور نیە بە ئاسانی ..ئاسایی ببێتەوە مرۆڤێکی نەو کەمەڵ و جارێکی تر هونەرمەندانە بێتەوە سەر شانۆی ژیان .

**

**

https://www.youtube.com/watch?v=dZavlyHdv74

لینکی گەرانی گەوهەر لە بەدەنگی (ئاڵخانی بابایگی)

**

https://www.facebook.com/100075325327041/videos/476773627610881

لینکی سەردانی بەڕێزان بۆ ماڵی (ئاڵخانی بابایگی

**

وێنەی بەڕێز ئیلخانی بابا بەگی دوای دەرهێنانی لە کەمپ)

مەولود ئیبراهیم حەسەن – هەولێر ٢٨/٧/٢٠٢٢

کۆتا نۆکـــانی غـــریـــبی... شـــمـــاڵ بارەوانی

جەنتاکەمم پێ کردووە لە دەتەنگی و

سواری کەشتی نامۆیی بووم

ملی ڕێگای مەرگم گرتووەتەبەر و

بەرەو کەناری سەراب

سەوڵی ماڵئاوایی لەدەدەم

دەمەوێ لە دوورگەی تەنیاییدا بگیرسێمەوە و

ببم بە هاوڕێی لم

چیرۆکی بەرد بە بەزاری بگێڕمەوە

داستانی خەمۆکانم بە شەپۆڵی دەریا باسکەم

تابلۆی بە ناسنامەییم

لە سەر دەی دیواری غوربەت بە بەیەی بە ڕەنگی

بکێشم

هەناوەی گریان

لە سەر تاتەبەردی کەنار دەریای بە ئەقڕەیی

هەڵبکێشم و

بەزاری هەناسەکانم ئاوێتەی هەوری دابەان کەم

لە سەر لوتکەی چیای عەدەم

پەیکەرێک بە ناسرێکانم ڕا بنێم

یادەوەرێکانم

لە سەر پەردەی تەمی ئاسمانەوە بنووسم

ئێشیفی زامەکانم

بە باڵای تاوڕی نیگەرانیدا هێبواسم و

یاداشتەکانم

بە سنووری جوگرافیای بیرچوونەوە بسپەرم و

نەقڵەتی بوونم بخەمە قەفەسی فەرامۆشییەوە

دەمەوێ

دەکیەمەنتی ئەسرینەکانم بسووتێنم و

ئەلبوومی ئابردووم بسەمەوە

دووبارە ببم بە تراویلکە و

پیاسەیەکی جادەی بە هەڵەیی بکەم و

چێوانی ناخم تەی کەم و

کەانەکانی غەریبی بژمەرم

لە سەر شەستەی ماخولانیەتدا

قژی خەمەکانم بکەم بە پەت و

ئازارەکانی ئێحمی پێ لە سەدارە بدەم

دەمەوێ ببم بە هێم

ببم بە سەبەر

ببم بە هیچ
دەمەوێ

لە کافەی سەرگەردانیدا قاوەیەکی ئێش

چون بەختم و تاڵ وەکو یادگارییەکانم بخەمەوە

بێمە باڵی بەزاری و

پەکە مەی غوربەت بنووشم و

لە خەم مەست بم

لە نیشتمانی پەشیمانیدا

وەاتی نامەی خەم وەرگرم و

لە فرمێسکی خوێندا بتومەوە

و

لە شەقامی بە تاقەتی و

لە ناو تەزی پەی غەریبیدا ون بم.

تابلۆ بە گۆلەریپەکان... شیعری : ئەرسەلان ئالانی

بەرپرسەکی زۆبەلاح و ...
پۆلیسەکی نامورتاح .

فیلەکی بە خەرتووشە و ...
کچە مەدەلەکی شووشە .

کادرەکی جاسووس و ....
خوونەکی پەپۆلەکابووس

حاجی یەکی بەشەرەف و ...
ژنە عەرەبەکی نەجەف

پاشایەکی درەزن و ....
مەگەلەک (بزن)

رسوایەکی سەربەرز و ...
مەردەکی لووت لە عەرز

ترسنۆکەکی ئازا و ...
میللەتەکی ناەزا

ماینەکی خرپن و ...
کورتانەکی چەکن

هاوینەکی تەڤ و ...
مزگەوتەکی بە بەڤ

خوەندکارەکی زیرەک و ...
مودیرەکی بچەک
ارسلان ئالانی

نووسەر و هۆشنەبیران وشەی گەمژە!... زانا ەزاق

سەرەتا ووشەی گەمژە یان کەم ئاقە بە ئەو مرۆڤانە بەکاردەت کە نەزانن بەلام ئایا مرۆڤ هەن نەزان بن ؟ بەگومان نەخەر, چونکە هەموو مرۆڤەک شتەک دەزانە کەواتە نەزان نیە، بەڵکو زانین و زانیاری هەیە لەگەڵ زانست ، بەس دەکرە تە لە بوارەک شارەزایی باشت هەبە یەکەکی تر بوارەکی تر ،
ئەمش هەروەک فەیلەسوفە ئەزموونگەرەکان باسیان کردووە کە مەشکی مرۆڤ وەک لاپەڕەکی سپی وایە بەهەی ئەزموونەوە شتەکان وەردەگرەت.

بە نموونە کاتەک مامۆستایەک فەرخوازەک فەر دەکات ئەوە ئەو فەرخوازە بەهەی ئەو ئامرازانەی مامۆستا پێی دەدات دەخوەنەت، ئەوا بەو جۆرە ئەزموون دەکات. یان ووردە ووردە بەهەی ئەزموونیەوە و ئاستی تێگەیشتوویەوە ڕێگای باشتر دەدۆزەتەوە ، بەڵام ئایا ئەو کەسە کە دەبەتە فەرخواز یان هەر شتەکی تر گەمژە و نەزان بووە

؟بگومان نەخێر تەنیا لەو زانیاری نەبووە چونکە پێشتر ئاوا فێرنەکراوە ئەزموونی نەکردووە، دواتر ئەگەر بۆ مانایە بێت ئەوا هەموو کەسەکانی تریش گەمژەبوونە بۆیە پێویست ناکات تە ەشنبیر بیت یان نووسەر یان هەر شتێکی تر مرۆڤی ترت پێ گەمژە بێت، چونکە ئەویش بیانووی خۆی هەیە بۆ ئەمە.

لێرەدا چەند نموونەیەک تر دەهێنینەوە بۆ ئەوەی ەوونتری بکەینەوە :

نموونەی یەکەم
کاتێک تە لەبوارێک شارەزای یەکێکی تر لەبوارێکی تر ،ئەگەر تە ئەوت پێ گەمژە بێت ئەوا ئەویش تەی پێ گەمژەیە ، هەردووکیشتان بۆ سەماندنی ئەمە قسەی خۆتان هەیە .

نموونەی دووەم
کاتێک تە و یەکێکی تر لەیەک بوار کار دەکەن ئەوا یەکێکتان شتێک دەزانێت ئەوی تر ئەوە نازانێت ، ئەمەش مانای ئەوە نیە ئەو گەمژەیە ؟!چونکە لەوانەیە ئەویش شتێک بزانێت تە نەیزانیت .

نموونەی تر
تە نووسەری یان بەشوەیەکی گشتی بڵێین ەشنبیری (چەمکی ەشنبیر گشت بوارەکانی کەمەگا دەگرێتەوە) ناکرێت تە خەڵکی تر بە گەمژە بزانیت هەر ناشبێ شتی وا، چونکە تە کاتێک دەبیتە کەسێک لەو بوارانە و کاری تێدا دەکەی دەبە خۆت بزانی کە ەشنبیری و ەوناکی فێری کەسی تر دەکەی ،ئەمەش واتە تە دەبە بزانی کە تەش پێشتر وەک ئەو بووییت دواتر تە هاتووی ئەو فێر بکەیت هەروەک چۆن تەش فێربووییت .

نموونەی تر
ئەویش ئەوەیە کە دوو کەس دوو ەگای جیاواز دەگرن، ئەمەش بەهەمان شێوە،
تە ەگای خۆت پێداستە ئەویش ەگای خۆی ،ئەگەر تە ئەوت پێ گەمژەبێت ئەوا ئەویش تەی پێ گەمژەیە چونکە هەروەک چۆن خۆت ئەو ەگایە بۆیە دەزانی ئەویش ەگای خۆی بۆیە دەزانێت …

لەکۆتاییدا پێم سەیرە کەسانێک وەک نووسەر و هەندێک کەسی بواری تر هەن خەڵکی تر بە گەمژە دەزانن ؟! باشە ئەوە ووتمان ئەوان ئەو شتە نازانن تە دەیزانی بۆچی لەجیاتی فێرکردنیان ووشەی گەمژەیان بۆ بەکاردێنی ؟یان لەوانەشە تە ئەو شتەی دەیزانی هەڵە بێت ەستیش

نەبێ ؟!یان لێوانێیە تۆ ئەو شتەی باسی دەکەی لە خەتدا هەبێ یانی دژبەیەکی و دووفاقیت تێ ئەوە نەزانیت .

تێبینی بەکارهێنای ووشەی گەمژە لای من وەک ئەوە وایە مامۆستایەک بە فەرخوازێکەی بڵێ نەزان؟!ئەگەر مامۆستا بە فەرخواز بڵێ نەزان ؟ ئەوە خەت لە هەر بوارێکی کەمەگای بیری لێبکەرەوە.

2022- 8- 2